

*Edith Johanson, Maret Annuk*

# Eesti keele täienduskursus noorsootöötajatele B2

Tartu Ülikooli Narva Kolledž

## Sisukord

Teema 1. SAAME TUTTAVAKS.....	3
Teema 2. PERE JA SUGULASED.....	4
Teema 3. ERINOORSOOTÖÖ.....	12
Teema 4. TÄNAVANOORSOOTÖÖ .....	18
Teema 5. NOORTELAAGRID .....	31
Teema 6. HUVIHARIDUS JA HUVITEGEVUS .....	38
Teema 7. HARIDUS.....	45
Teema 8. NOORTE TÖÖKASVATUS.....	51
Teema 9. NOORTE NÕUSTAMINE. NOORED INFOÜHISKONNAS .....	61

## **Teema 1. SAAME TUTTAVAKS**



### **Tutvumisring, kus igaüks räägib endast**

Kes ta on?  
Kus töötab?  
Milline iseloom tal on?  
Huvid?  
Millega tegeleb vabal ajal?  
Miks ta tulikursustele?

### **Paar tutvumismängu**

Oma paarilise tutvustamine.

### **Tutvumine kursuse ülesehituse ja TÜ Moodle veebikeskkonnaga**

Tere tulemast TÜ Moodle keskkonnale - <https://moodle.ut.ee>

## Teema 2. PERE JA SUGULASED



### Lugemine

**Lugege teksti, milles on lüngad. Teksti järel on laused (A – K). Valige nende hulgast lünka sobiv. Kirjutage lünka valitud lause ees olev täht. Näidis on tähistatud 0-ga.**

Autor: Toomas Verrev

Toomas Verrev arutleb Naiste Maailma kolumnis, kas eestlased peaksid tänapäevases kosmopoliitses maailmas ikka vaid teist eestlast paariliseks otsima ja ütleb, et ei teagi, mida tähendab eestlaseks olemine.

Täiesti juhuslikult sattusin ükspäev kuulama mingeid eesti sõjameeste laule.....

Iseenesest ei ole selles lauses midagi valesti, kuid pikemalt süüvides nende sõnade sisse jäävad autori motiivid kergelt segaseks.....0..... Ning mis peamine, kas meesterahvast leides või valides on tõesti rahvus kõige olulisem. Et olgu või matslik, paks, kärnas, isekas ja peksku ning norigu tüli ka veel takktraavi, peaasi, et oleks eestlane? Sest oleme ausad, meid, eestlasi, on siin maamunal ca miljon, ning sugugi mitte kõik meist ei ole ilusad, targad ja head.....

Just nagu ka see, kas oled paks või peenike. Muidugi võib rääkida sotsiaalsest taustast ja seedehäiretest, kuid näiteks Leningradi blokaadi ajal olid ühtviisi alakaalulised nii terved inimesed kui ka need, kes oma jämedaid vorme seedehaigustega vabandasid.

Mõte, mis sellest keerutamisest välja koorub, on aga see, et kui neid eelpool loetud omadusi me saame valida, siis rahvust kui sellist ei saa. ....

Seda laulu kuulates meenusid mulle aastatetagused seiklused vanas Tallinnas, kus mulle öeldi korduvalt, et ma ei saa nii-öelda jutule sellepärast, et ma ei ole inglane, vms..... Ning küsimus ei olnud mitte minu majanduslikus seisus, harituses või siis harimatuses ega isegi mitte käitumises, vaid lihtsas faktis, et ma ei olnud välismaalane.....

Loomulikult ma ei põe selle pärast. Sest oli mis oli, A klassi naisteks selliseid tshikke ei pea. Pealegi on Tallinn sadamalinn, ning ega iga kerglane seiklus eluolu pikemas plaanis parandagi.

Kuid tujule mõjus see seekord kehvasti. Õudne, kui jooksed lihtsalt peaga vastu seinale. ....Kuigi jah, kerglaste seikluste huvides sai ka mõned korrad esineda nii inglaste ja prantslastena. ....

Ma ei tea, mis trendid täna Tallinna ööelus valitsevad, kuid see välismaalaste ihalus ja "mujal (kus käinud ei ole) on parem" mõtteviis on tajutav siiani. Igasugustes artiklites, mis räägivad

sellest, kui mõttetu on eesti mees. Või siis saatest "Unistuste printsess", kus eesti tshikid nagu kanad või ostetud kaunitarid rikka araabia šeihi haaremis rivistavad end üles selleks, et mingi suvaline itaalia poissmees, kelle "pussymagnetiks" on, tema enda kitsamas seltskonnas tehtud avalduse järgi, vingi krediitkaart.

Kogu see "eesti mees on mõttetu" kontseptsioon on minu jaoks hägune tegelikult. ....Kas ma siis ei olegi eesti mees? Või kes ma siis lõppude lõpuks olen? Ja mis kuradi rahvusest ja rahvuslusest me üldse räägime kosmopoliitses maailmas?

Ma võin eksida, kuid minu meelest on kiviaeg juba mõned head sajandid läbi?.....

Täna on maailm laiem..... Ma arvan, et ma ei ole väga ultramoodne, kui arvan, et inimesed peaksid olema koos sellepärast, et neil on koos hea olla..... Ning see, mis rahvusest keegi on või ei ole, peaks olema viimane asi, mida arvestada. Peaasi, et hing oleks rahul ning rõõm mõttekalt elatud elust südames.

### **Valige siit lünka sobiv lause.**

**O.** Kas siis tuleb nii välja, et eesti neiu võib valida vaid eesti meest. Isegi hoolimata sellest, et meil on tänaseni neiusid rohkem, kui meesterahvaid?

**A.** Ning mitte ainult geograafiliselt vaid ka vaimselt

**B.** Inimene sünnib kas eestlaseks, venelaseks või mingi muu rahvuse esindajaks.

**C.** Mulle näiteks ei meeldi jalgpalli vaadata, just nii nagu ma ei vaimustu ka ei autodest ega valuveldedest.

**D.** Just nagu ka kogukondlik kord, kus elati koos nagu paavianid loomaaias, paljunedes vaid isekeskis.

**E.** Ilusa, targa ja heaks olemisega on see teema ka, et need on väärtused, mille omamine või mitteomamine on suuremal ja vähemal määral sinu enda valik.

**F.** Ühest laulust jäi kõlama mõte, et siin kasvab priske EESTI neiu ja sirgub EESTI mehele.

**G.** Kui nad jumaldavad üksteist ja tunnevad, et teineteisega on maailm täiuslikum.

**H.** Et sind blokitakse ära põhjusel, mida sa ise muuta ei saa.

**I.** Ja seda mitte ainult kerglaste paksult värvitud sadamalinna näitsikute käest vaid ka suhteliselt headel kohtadel platseeruvatelt daamidelt.

**J.** Kuigi ei saa öelda, et need üritused ei oleks saanud meeldivat lõppu, tundus see kometimängimine tobe, nüri ja pealegi veel labane.

**K.** Tundsin end umbes samamoodi nagu neeger, kes ei võinud kuuekümnendateni USAs bussi esiuksest siseneda vaid sellepärast, et ta ei olnud valge.

## Kirjutamine

**Kujutage ette, et te lugesite ajalehas huvikeskuses toimuva ürituse kohta kuulutust ja te tahaksite sellest osa võtta ja tahate täpsustada osavõtutingimusi.**

(Teksti nõutav pikkus umbes 140 sõna)

### **Eesti Paljulapseliste Perede Selts**

korraldab 3- ja enamalapseliste perede **suvepäevad** looduslikult kaunis kohas Peipsi ääres **Kauksi rannas**

#### **03. ja 04. juuni 2010**

võistlused nii peredele kui lastele

Hüva nõu jagatakse teemadel

Kuidas ennetada allergia teket lapseas

Kuidas tunda ära stressis last ja võimalused tema aitamiseks

Kuidas tulla toime väikese eelarvega võimalikult ratsionaalselt

Lõkkeõhtul pakub lusti ansambel Meie Mees

Ööbimisvõimalus nii telkides kui kämpingutes

Toitlustamine koha peal 3 korda päevas

Osavõtumaks 250 krooni pere kohta.

Osavõttust teatada hiljemalt 01. 06. 2010

Info telefonil 6 714 765

Või [EPPS@ mail.ee](mailto:EPPS@mail.ee)

## Lugemine

### Lugege tekst läbi ja vastake küsimustele

#### Kolm põlvkonda ühe katuse all

**Autor:** Maarja-Liis Arujärv

#### **Kui elutarkus, kuldne keskiga ning helge tulevik ehk kolm põlvkonda panevad leivad ühte kappi, peaks kõigi eelduste kohaselt sündima vaid head. Kuidas on lood tegelikkuses?**

Ka Eestis kasvab noorte hulk, kes elavad vanematega koos, olgu siis paarilisega või ilma. Põhjuseks enamasti kehv majandusseis ja Eesti napp eluasemeturg, kuid ka mugavus või kaine mõistus. Siiski on vanematega kooselu pigem normi eiramine ning tekitab kõrvalseisjates kaastunnet ja küsimärke. Kooselu algusest viis aastat vanematega ühist elupaika jaganud **Piret Lämpishov** (28) ja ta elukaaslane **Rain Rätsep** (31) asetavad sellise kooseluvormi plussid ja miinused pea võrdsetele kaalukaussidele. Abielupaar tunnistab, et eri põlvkondadel on eri elurütm ja -väärtused ning nende kokkusobitamine nõuab kõigilt kannatlikkust ja mõistmist. Kuid alati pole üksteise kõiki nurki võimalik vältida. Piret peab näiteks emaga jätkuvalt debatti lillekastmisviiside osas. “Ma pole talle siiani suutnud selgeks teha, et ta ei kastaks mu lilli kiluveega,” naerab Piret. “Samuti unistan pühapäevahommikustest vaiksetest kohvijoomistest, kus ei peaks kuulama jutte võõraste inimeste muredest.” Vanemad inimesed ei taha loobuda ka armsaks saanud asjadest. “Keldrist võib leida näiteks voolikuid aastast 1973,” kirjeldab Piret vanemate kogumiskirge. “Mitte midagi ei visata ära, isegi kui seda kunagi vaja ei lähe.” Samas tunnustavad Piret ja Rain vanemate töökust ja energiat, mistõttu haaravad nood ka koduses elus tihti mängeldes juhtrolli. “Nad on kohe selline põlvkond, kes peab kogu aeg tööd rabama,” imestab Piret. “Ka meilt küsivad nad sageli meie ajakava. Mõnikord tahaks aga lihtsalt olla.” Erinevad võivad olla ka kahe pere söögisoovid. “Päeval mõtlen, et täna teen seda rooga, koju tulles on emal aga söök juba valmis. Eraldi ma siis ju valmistama ei hakka,” nendib Piret. “Vahel ajab see mind närvi.”

#### **Vana pere domineerib**

Psühhoterapeut **Andres Sild** arvab, et hoolimata majanduslikest plussidest võib vanematega kooselu takistada noore pere moodustumist ja iseseisvumist. “Olemasolev vanemate pere on sageli tugevam,” märgib Sild, “ja takistab uue pere kui omaette üksuse teket. Noortel peaksid välja kujunema oma tavad, harjumused ja reeglid.” Silla sõnul sõltub kooselu ladusus palju ka vanemate taktitundest ehk sellest, kui palju nad noorte ellu sekkuvad. Teinekord võivad suurimad raskused tekkida just uustulnukal ehk lapse väljavalitul. Eriti kui ta abikaasa ei suuda otsustada, kumba perre ta eelkõige kuulub. “Üks naine kurtis vastuvõtul, et mees on täiesti emast sõltuv,” jutustab Sild kõneka loo. “Ämm dikteeris kodust elu, arvustas nii lapse kasvatamist kui ka miniat ennast. Lisaks võttis vabaduse igal hetkel noorte magamistuppa astuda. Suurimaks mureks oli see, et mees asus ema poolele.” Tartu Ülikooli kasvatusteaduste õppetooli professori **Inger Kraavi** sõnul on vanematega koos elavate perede protsent Eestis pidevalt üsna suur olnud. Esimese lapse esimesel eluaastal elab umbes neljandik peresid vanemate juures. Laste kasvades see arv siiski väheneb – kes saab, asub omaette elama. Soomes asus koos vanematega elama 4% noortest ning see arv püsis ka järgnevatel abieluaastatel. “Ju siis oli just nii palju neid, kellele ühiselu sobis mingil põhjusel paremini kui omaette elamine,”

märgib Kraav. Tema sõnul peavad pereuurijad tegelikult ideaaliks nn sõltumatut lähedust. Eri põlvkonnad elavad küll omaette kortereis, kuid samas kvartalis. “Nii lähedal, et saab teineteist aidata, ja nii kaugel, et mõlemal säilib privaatsus,” selgitab Kraav.

**Töökasvatus ning kultuuriprogramm.** Kui noorte jutust kostabki kergest rahulolematust, siis **Luule** (61) ja **Vambola** (55) on ühiseluga igati rahul. “Mulle meeldib, et näen oma lapselast arenemas,” leiab Luule. Enda meelest oskab ta erinevalt tütrest ja väimehest lapselapsega ka rangem olla. “Ma ei too **Ekkele** (6) teleka ette sööki, vaid saadan ta värsket õhku hingama ja rattaga sõitma. Samuti püüan teha tervislikku toitu.” Vambola sõnul ei lähe nad lapselapse kasvatamisel piasjade pärast nii närvi nagu vanemad. Vanadega kooselu pakub noortele üldjuhul tõhusat kokkuhoidu. Samas ei leia vanaisa, et kujuteldav rindejoon jookseks vaidlusküsimustes alati nn vanade ja noorte vahelt. “Sageli on nii, et Luule kaitseb Piretit, mina olen teisel pool ja väimees on erapooletu,” räägib Vambola. “Kuigi lõpuks jääb ikka tütre arvamus peale.” Piret ning Rain toovad ühiselu plussiks paindliku lapsehoidmisgraafiku. Kodune lapsehoid säästab nii aega kui ka raha. “Sageli tuled töölt ega jaksa lapsele tähelepanu pöörata,” räägib Piret. “Kuid laps saab tähelepanu alati kätte vanavanematelt. Lisaks pidev töökasvatus.” Vanemad on palju kasvatusraskusi kogunud ja seega vahel asjatundlikumadki. Piretile tegi muret lapse vilets söögiisu, millest ema üle aitas. “Sundisin last sööma, kuid ema ütles, et minagi olin närb sööja, ega sund ei aita.” Suureks plussiks on vanema põlvkonna teadmised. Kord avastas Rain üllatusega, et erinevalt temast tunneb Ekke just tänu vanavanemate seeneretkedele kõiki seeni. Tänu neile sai poeg varakult selgeks ka jalgratta- ja suusasõidu. Samas kinnitab noor pere, et linnavanavanemate elu on tegelikult väga kiire. “Paberite järgi on vanaema kodus, kuid tegelikult on ta peaaegu tabamatu,” märgib Rain. “Käib tööl, matkamas ning on kultuuriharrastustega. Nii jookseb meile kätte värsket kultuuriinfo.”

### **Oma lapsepõlv näib helge**

Kuigi noor pere ihkab enamasti “vanadest” lahus elada, meenub lapselastele kooselu vanavanematega hiljem pigem rõõmsana. **Tõnu Roosve** (31), kes on aasta oma naise **Merikese** (32) ema **Liiaga** (75) korterit jaganud, elas ka ise lapsena koos vanavanematega ning mäletab vaid head. “Suurem hellus ja hool tulid ikka nagu vanavanematelt,” leiab Tõnu. “Vanemad olid karmimad. Seegi oli suur pluss, et lapsena oli vanaema alati kodus.” Kuid Tõnu ja Merike mõõnavad ka, et vanematega tekivad vahel eriarvamused just kasvatusküsimustes. “Vanaema leiab, et me väntsutame **Sirli** (1) ära,” räägib hiljuti lapsega rattamatkal ning telkimas käinud abielupaar. “Et kas peab ikka aastast last igale poole kaasa võtma, kuigi me ei tee ju midagi ekstreemset. Omal ajal lapsega ringi ei käidud. Samuti kahtleb ema, kas last peab nii vara istuma või kõndima panema. Ometi pole me Sirlit millekski sundinud.” Andres Silla sõnul on kolme põlvkonna kooselu mõju lapsele igapäevaelus kergesti märgata. “Vahel hakkavad sellise pere lapsed vastuolulisi korraldusi saades vanemaid vanavanemate vastu välja mängima.” Inger Kraavi sõnul näitavad uusimad uurimused, et eesti laste side vanavanematega on suur. “Eesti laste usaldusisikute hulgas on vanavanemad märksa olulisemal kohal kui soome lastel,” märgib Kraav, kes näeb selles palju head. “Vananeva inimese, vananemise ja sellega seotud probleemide mõistmine käib kergemini südame kui mõistuse kaudu,” leiab Kraav. “Vanavanemasse kiindunud laps, kes harjub enne väljaminekut vanaisale keppi kätte tooma või püüab vanaema valutavat selga masseerida, suhtub vananevasse inimesse hiljemgi südamlikumalt ja mõistvamalt.” Ka väikelapse hoidmisel on vanemaist ja nende kogemustest palju abi. Vanavanemad võivad jutustada, lugeda ja laulda enam, kui emad-isad selleks aega leiavad.



**Kas loss päästab?** Paljud pereuurijad on eri meelt: kas kolme põlvkonna ühiseluraskused tekivad pigem väikesest ruutmeetrite arvust või hoopis kooseluvormist. Tõnu ja Merike peavad õigemaks eraldi elu, olgu maja ükskõik kui suur. Noor pere igatseb oma potte ning privaatsust. “See aeg võiks kah elus olla, kus saad vabalt hingata,” leiab Tõnu. “Kui aga oled juba paarkümmend aastat eraldi elanud, võib ühise kooselu järele küll igatsus tekkida. Kui vanematel on elus tegusam periood möödas, saab koos elades neid ka hooldada.” Andres Sild möönab, et kahe pere vahel on psühholoogilisi piire lihtsam hoida siis, kui abiks on füüsilised piirid. “Ka koos elades peaks peredel olema võimalusel eri toad, sissepääsud, köök, leib, sai ja elektriarved,” loetleb Sild piiritähiseid. “Samas võiksid ühise katuse all tekkida ka kahe pere ühised tavad,” leiab psühholoog, “sest kooselamisel pole tähtsaim jagatud ruutmeetrite hulk, vaid omavaheline austus. Kui vanem põlvkond soovib olla endiselt emaks-isaks oma täiskasvanud lapsele ja ka ta partnerile, on midagi viltu,” rõhutab Sild. “Aga kui vanem põlvkond hakkab täitma uut, vanavanema rolli, kooselu tavaliselt laabub.”

- |  |
|--|
| <ol style="list-style-type: none"><li>1. Millised on erinevate põlvkondade koostamise plussid ja miinused?</li><li>2. Kas te ise eelistaksite elada koos oma esivanematega või eraldi? Miks?</li></ol> |
|--|

## **Rollimäng**

Erineva situatsiooni lahendamine eritüüpi peredes.

## **Rääkimine**

Teemakaart

### **SUVELAAGER TULEVASTELE VANEMATELE**

Kujutage ette, et peate esinema 16 – 20 aastaste noorte ees ja kutsuma neid 2-päevasesse suvelaagrisse, kus neid valmistatakse ette pereelus ettetulevate probleemidega. Tutvustage suvepäevade programmi ja seda, miks seal oleks kasulik osaleda.

Teemaleht

### **EESTI PERE**

Millised on Eesti pere väärtused?  
Kuidas peaks lapsi kasvatama?  
Mitu last peaks peres olema? Miks?  
Milline tööjaotus peaks peres olema?

Situatsioonileht

### **MITU LAST ON PARASJAGU EESTI PERRE?**

Kujutage ette, et te osalete väitluses pere optimaalse suuruse kohta. Arutage omavahel ja otsustage mitu last oleks parim Eesti peresse.

KAART A

### **MITU LAST ON PARASJAGU EESTI PERRE?**

3 last  
5 last  
rohkem kui 5 last

KAART B

### **MITU LAST ON PARASJAGU EESTI PERRE?**

Mitte ühtegi last  
1 laps  
2 last

## **Kuulamine**

Kirjuta lünka puuduvad 1 või 2 sobivat sõna.

## **Kirjutamine**

**Lugege väiteid.  
Valige neist üks ja tehke valitud väite ette mäрге.  
Arutlege antud teemal.  
Esitage nii poolt- kui ka vastuargumente.  
Tehke oma seisukohast kokkuvõte.**

Eesti peres kasvagu kolm last!

Eesti peres saab olla 1- 2 last.

Teksti pikkus umbes 180 sõna.

## Teema 3. ERINOORSOOTÖÖ



### Kirjutamine

Kujutage ette, et te lugesite ajalehes kuulutust huvikeskuses toimuva ürituse kohta kuulutust ja te tahaksite sellest osa võtta, aga te tahate täpsustada, millest seal räägitakse, kes on sihtgrupp ja kes esineb.  
Kirjutage järelpärimine antud aadressil.

(Teksti nõutav pikkus umbes 140 sõna)

10.mai 2010

**Narva Noorte Huvikeskuses**

kell 17.00

### **Videoloeng sõltuvusainete kahjulikkusest kasvavale organismile**

erinevate narkootiliste ainete toimetest

sõltuvust tekitavate ainete toimetest

perioodi pikkusest, et tekiks sõltuvus

tagajärgedest

kontakt: NarvaHK @ edu.ee

## **Rääkimine**

Teemakaart

### **ROHKEM NOORI HUVIKESKUSESSE**

Kujutage ette, et peate esinema ühes koolis õpilastele vanuses 12 – 15 ja kutsuma neid osalema noorte huvikeskuses korraldataval üritusel. Esitage ülevaade noorte huvikeskuse varasematest üritustest ja reklaamige toimuvat üritust.

Teemaleht

### **NOORED, KURITEGEVUS JA SEDA SOODUSTAVAD TEGURID**

Mis põhjustab kuritegevuse kasvu noorte seas?  
Kuidas hoida lapsi eemale esimesest sigaretist?  
Kuidas hoida lapsi eemale esimesest pitsist alkoholist?  
Kuidas hoida lapsi eemale esimesest „tabletist“?

Situatsioonileht

### **ENNETUSTÖÖ**

Kujutage ette, et võtate osa huvikeskuse koosolekust, kus arutatakse, milline üritus teha käesoleval kuul linna noortele. Arutlege omavahel, milline üritus läbi viia.

KAART A

### **ENNETUSTÖÖ**

rattaralli  
tänavakorvpalliturniir  
rulavõistlus

KAART B

### **ENNETUSTÖÖ**

moekonkurss  
muusikakonkurss  
graffiti konkurss

## Kirjutamine

**Kujutage ette, et te käisite narkootikumide- teemalisel kursusel. Kolleeg palus teil sellest lühidalt kirjutada.**

**Kirjutage talle kiri, milles räägite**

- erinevatest narkootikumide toimetest
- kättesaamisvõimalustest
- tagajärgedest
- nende kahjulikkusest
- ennetustöö võimalikkusest

**Soovitage tallegi sama kursust.**

Teksti pikkus umbes 180 sõna.

**Rühmatöö** antud teema raames.

**Lugege tekst ja täitke tabel "Mida teadsin varem" "Mida sain teada antud tekstist"**

### **Narkootikumid**

#### **Mis on narkootikumid?**

Kõige üldisemas mõttes on narkootikumid kõik sellised ained, mis mõjutavad inimese enesetunnet, ümbritseva maailma tajumist ja käitumist. Tavaliselt kutsutakse narkootikumideks siiski aineid, mida inimesed kasutavad joobe või naudingu saamiseks, aga mis on seadusega keelatud ning tervisele ohtlikud. Narkootikumid võivad olla kas looduslikku päritolu (näiteks kanep) või tehakse neid keemiliselt (näiteks LSD). **Miks on narkootikumid halvad?** Kanep on kõige levinum ebaseaduslik narkootikum maailmas, eriti noorte hulgas. Kanepil on meeli, nii mõtteid kui emotsioone, mõjutavad omadused, samuti kahjustab see peaaegu kõiki aju osasid.

- Kanepi lühiajalisel kasutamisel häirub keskendumisvõime ja tähelepanu, uue info meeldejätmise ja arusaamine on raskem kui tavaliselt.
- Kanepi pikaajalisel kasutamisel kahjustub inimese võime tegeleda keeruka infoga. Kanepi tarbimist nooruses seostatakse ka paranoia-, ärevushäire ja depressioonihuga hilisemas elus.

Narkootikumid ei ole olnud varem nii tugevad kui praegu. Isegi niinimetatud "looduslikud" ehk pehmemad narkootikumid, näiteks marihuaana, on mitu korda tugevamad kui 1960-ndatel aastatel. Aastate jooksul on neid narkootikume kas bioloogiliselt või keemiliselt muudetud, nii et neis tekib suurem hulk psühhoaktiivseid aineid, mis tekitavadki "pilvesoleku tunde". Kõik narkootikumid tekitavad sõltuvust! Ka uimastid, mida inimesed väidavad tarvitavat lõõgastumise eesmärgil ehk nn peonarkootikumid (nt ecstasy, GHB ja speed), tekitavad sõltuvust- sul tekib vajadus seda tunnet ikka ja jälle kogeda. Narkootikumid nagu heroiin ja crack on ühed

tugevaimad sõltuvuse tekitajaid. Kõik narkootikumid võivad otseselt või kaudselt põhjustada surma. **Narkootikumid ja sugulisel teel levivad haigused.**

Narkootikumidega seotud nakkushaigused nagu nt HIV/AIDS ja B- ning C- hepatiit on kõige tõsisemad, millesse võid seoses narkootikumidega nakatuda. Pea meeles, et nakatumiseks ei pea sa olema sõltlane, vaid see võib juhtuda ka "vaid ükskord proovijatega". Narkootikumide kasutamine mõjutab HIV/AIDSi levimist neljal viisil: 1. Nakatunud süstalde kasutamine ja jagamine narkootikume süstivate inimeste hulgas; 2. Sugulisel teel, kui narkootikume süstivad inimesed ja nende seksuaalpartnerid on kaitsmata vahekorras; 3. Mittesüstivate narkootikumide, nt kokaiini ja amfetamiini kasutamine tekitab kõrge riskiga seksuaalkäitumist ehk uimas olles oled tõenäoliselt valmis astuma vahekorda partnerit valima; 4. Hi-viirus võib levida nakatunud emalt (süstivalt narkomaanilt ja/või narkomaani seksuaalpartnerilt) lapsele.

Allikas: Kasutatud Narko.ee ja Euroopa päevik: teejuht nutikale tarbijale materjale

<http://www.nip.ee/page/136/16/111>

Sain teada	Teadsin varem

## **Kuulamine**

**Vaata videolõiku filmist „Klass” ja anna hinnang tegelaste käitumisele.  
Mis põhjustas sellise käitumise?  
Millised oleks võinud olla veel peategelase käitumisvõimalused?**

## **Lugemine**

**Lugege teksti, milles on lüngad. Valige teksti alt lünka sobiv sõna või sõnaühend.  
Kirjutage lünka valitud vastuse eesolev täht. Näidis on tähistatud 0-ga.**

### **Kuritegevus**

**Kriminaalvastutusele** võtmisele kuulub isik, kes enne kuriteo toimepanemist on saanud...A..... **aastat vanaks.**

Raskete kuritegude (tahtlik tapmine, üliraske ja raske kehavigastuse tahtlik tekitamine, piinamine, röövimine jt) .....võetakse kriminaalvastutusele ka 13 – 15-aastaselt. Kui kohus leiab, et isikut, kes pani kuriteo toime enne 15-aastaseks saamist (samuti isikut, kes 15 – 18-aastaselt pani toime kolmanda astme kuriteo), ..... mõjutada kriminaalkaristust kohaldamata, nähakse ette muud mõjutusvahendid – eri-õppekasvatuasutusse või ravikasvatuasutusse paigutamine (KrK § 61 lg1). Isikule, kes kuriteo toimepanemise ajal oli .....kui 18-aastane, ei tohi määratava vabadusekaotusliku karistuse aeg ületada 8 aastat. Alaealised kannavad vabadusekaotust noortevanglas. Alaealisele võib mõista aresti tähtajaga kuni üks kuu õpingutest ja .....vabal ajal. Rahatrahvi ei saa mõista alaealisele süüdimõistetule, kellel puudub

iseseisev sissetulekuallikas. Alaealisus on karistuse mõistmisel vastutust kergendavaks asjaoluks.

Vastavalt Karistusseadustikule võib .....eest võtta vastutusele isiku, kes enne väärteo toimepanemist on saanud 15-aastaseks. 15 – 18-aastase alaealise poolt toimepandud väärteoasja arutav ametiisik, halduskohtunik või kohus võib menetluse lõpetada ja materjalid üle anda sotsiaaltalitusele, kui haldusõiguse rikkuja isikut arvestades on otstarbekas kohaldada kasvatuslikke abinõusid.

<http://www.nip.ee/page/199/14/195>

A viisteist	B viieteistkümne	C viieteistkümnes
A ette	B järel	C eest
A saab	B saadakse	C saadi
A nooremaks	B nooremal	C noorem
A mõistma	B mõista	C mõistan
A tööle	B töös	C tööst
A väärtegu	B väärteol	C väärteo

## **Lugemine**

**Lugege tekst läbi ja arutage omavahel, mis abinõud on tõhusad ja milliseid ennetusmeetmeid on kõige kergem rakendada.**

### **Kuriteoennetus - mis see siis on?**

See on püüe kõrvaldada või vähendada kuritegevuse põhjused ja soodustegurid, vähendada võimalusi kuritegelikuks käitumiseks, hoida ära või raskendada kuritegude toimepanemist riiklike institutsioonide, kohalike omavalitsuste ning elanikkonna koostöös.

**Täpsemalt võiks öelda, et kuriteoennetuse moodustavad erinevad abinõud, mille eesmärgiks on:**

- takistada varem mitteesinenud kuriteoliikide arenemist;
- vähendada ja võimalusel likvideerida olemasolev kuritegevus;
- takistada laste ja noorte kuritegelikule teele sattumist;
- vilunud kurjategijate kuritegelikult teelt ärasaamine;
- muuta füüsilist keskkonda nii, et potentsiaalsete kurjategijate motivatsioon kuritegu toime panna väheneks ehk muuta ahvatlevad objektid potentsiaalsetele kurjategijatele vähem atraktiivseks;
- vähendada inimeste hirmu langeda kuritegevuse ohvriks;
- teavitada inimesi kodanikuvastutusest kaasa aidata kuritegevuse vähendamisele.

**Kuritegude ennetamine jagatakse kolmeks:**



**Sotsiaalne ennetustöö ehk sotsiaalsed ennetusmeetmed** – süütegusid põhjustavate tegurite mõjutamine sotsiaal-, haridus-, pere-, noorte-, kultuuri-, kiriku-, majandus-, liiklus- jms poliitika abil eesmärgiga luua eeldused iga inimese kaasamiseks ühiskonnaellu arvestades ühiskonnas seatud eesmäärke, et sel moel ära hoida tema marginalisatsioonist tingitud hälbiv käitumine. Vajalik on luua eeldused ja optimaalsed tingimused kõigi ühiskonnaliikmete sotsialiseerimiseks (nt. laste kasvatamine, elamispinna olemasolu, töö, vaba aeg ja puhkus).

Tähtis on ennetada konflikte ning vähendada negatiivsete ühiskondlike nähtuste (nt töötus) mõju.

**Olustikulise ennetustöö ehk olustikuliste ennetusmeetmete rakendamise** eesmärgiks on raskendada süütegude toimepanemist ning mõjutada varakult potentsiaalselt kuritegelikke isikuid või kuriteohtlikke olukordi ja kohti.

Tuleb leida vahendid kuritegude ennetamiseks, näiteks naabrivalve, turvaettevõtete või politsei poolt avaliku korra tagamine. Abiks on ka asulate ja hoonete planeerimine turvaliseks, samuti süütegusid raskendavate tehniliste vahendite kasutamine (nt roolilukud, signalisatsioonid, videovalve jne).

**Süütegude tagajärgedega tegelemise** all mõistetakse eelkõige karistusõiguslikke meetmeid korduvkuritegude vähendamiseks. Tegeletakse nendega, kes on juba süüteo toime pannud.

Kuid samuti tegeletakse kuriteoohvrite abistamisega, püüdes vähendada või heastada muul viisil kuritegudega tekitatud kahju.

## Teema 4. TÄNAVANOORSOOTÖÖ



### Lugemine

Lugege läbi järgnev tekst ja jutustage lühidalt igast “liikumisest”.

Esimesed noorte subkultuurid tekkisid peale Teist maailmasõda ja Inglismaal oli esimeseks selliseks „liikumiseks“ Teddy boys. Teddy-poisid olid tööliklassi noored, kes sõja tõttu said tööd, elasid ilma isa range järelvalveta ja kel esimest korda elus oli raha.

Esimest korda olid teismelised arvestatav tarbijagrupp. Nad võisid endale kalleid riideid lubada, ja muusikaplaate osta. Nende niiöelda vormiks sai üht teatavat tüüpi ülikond, mis enne oli aristokraatia hulgas populaarne olnud. Pärast Teddy-poisse tulid Mod'id (sõnast modern). Mod'id olid Teddy-poistele küllalt sarnane grupp, kuid väga tihti kasutati terminit mod tähistamiseks kogu seda kirjut seltskonda, kes elas „in swinging London“.

„Sunday Times“, aprill 1964, tsiteerib üht noort mod'i, kes kirjeldab täiuslikku nädalat:  
*Monday night meant dancing at the Mecca, the Hammersmith Palais, the Purley Orchard, or the Streatham Locarno. Tuesday meant Soho and the Scene club. Wednesday marquee night. Thursday was reserved for the ritual washing of the hair. Friday meant the Scene again. Saturday afternoon usually meant shopping for clothes and records, Saturday night was spent dancing and rarely finished before 9.00 or 10.00 Sunday morning. Sunday evening meant the Flamingo or, perhaps, if one showed signs of weakening, could be spent sleeping.*

Sellist eluviisi ei elanud loomulikult kõik, väga sageli aitas ülevas püsida speed.

Üheks modide eritunnuseks said motorollerid, mis päris veidralt ohtrate peeglite ja tuledega kaunistatud olid. Kui hipikultuur pead tõstma hakkas, muutusid paljud mod'id hipideks.

Mõned hardcore mod'id aga, kellele hakkas vastu selline free love ja narkootikumid, säilitasid oma endise identiteedi, ja nendest kujunesidki välja skinheadid. Nad hakkasid eriliselt rõhutama oma tööliklassi päritolu (sest nagu teada, on klassidentiteet Inglismaal äärmiselt tugevasti juurdunud ja tähtis asi). Nad hakkasid argipäevadel kandma ainult tööliklassi riideid, ja siin on ka tänapäeva skinide riietuse juured. Kuna tööliklass käis tööl ehitustel, vabrikutes jne, siis kandsid kõik raskeid töösaapaid ja teksapükse. Säared olid üles kääritud, et valged sokid näha oleks.

Nimetus skinhead tuleb sellest, et ajal, mil kõigil praktiliselt olid pikad juuksed, käisid nemad lühikeste juustega (mitte kiilakatena, pangem siinjuures tähele). Skinhead tähendas seda, et

inimese peanaha oli võimalik läbi juuste näha. Kui skinheadid õhtul välja läksid, panid nad selga ülikonna nagu kõik töölisklassi inimesed. Seega ei paistnud nad ka tänavapildis üldse silma, sest kõik teised käisid täpselt sama moodi riides. Muusikast kuulasid skinid reggaet, ragga, skad, nad käisid enamasti jamaikalaste klubides, kus sellist muusikat mängiti.

Esmaseks ideoloogiaks oli skinidel lihtsalt oma töölisklassi põhimõtete järgimine ja seega ei olnud teistest rahvustest või teise nahavärviga skinid mingi haruldus. Kui sündis punk, hakkasid skinid oi-punki kuulama. Ent ka poliitiliselt ei olnud (ja ei ole) skinheadid ainult ultraparempoolsed, nagu praegu valdavalt arvatakse. Oli nii parempoolseid, apoliitilisi kui vasakpoolseid skinheade. Kuid põhilised olid siiski töölisklassi väärtused.

Tavaliselt elasid ühe vabriku töölised kõik ühes piirkonnas koos ja see kasvatas kokkukuuluvustunnet. Fännati kohalikku jalgpalliklubi, oldi oma kodulinna (linnaosa) patrioodid ja kui matš toimus, käidi teise linna(osa) noortega kaklema. Siit on välja kasvanud ka jalgpallihuligaanid. Edasised arengud on ilmselt laiemale üldsusele palju rohkem teada, ja natsionalism ja rassism on suuresti skinide sünonüümiks muutunud. Midagi ei teata aga nendest skinheadidest kes on apoliitilised või näiteks kommunistid, kuulnud on heal juhul straight-edge liikumisest (ei suitsule, alkoholile, narkootikumidele, abieluelsele seksile).

<http://www.rada7.ee/?s=f&k=3&id=7766>

**Lugege 4 lõiku. Lõikude järel on väited. Otsustage, millise lõigu kohta väide käib. Märkige väite numbri järel vastava lõigu täht (A, B, C või D). Näidis on tähistatud 0-ga.**

<b>A</b>	<b>B</b>
<p>Individuaalse märgistaja või meeskonna kuulsust mõõdetakse selle järgi, kui palju on nad graffiteid teinud, kui suure ala nende graffiti katab või kui raskesse kohta on graffiti joonistatud.</p> <p>Graffiti gruppidel pole territoriaalseid kohustusi. Nad maalivad oma töö sinna, kus on vaba pinda. Lahedamad kohad on kiirteede ääred või rongid, sest seal näeb kritseldusi kõige rohkem inimesi.</p> <p>Kõige enam pakub adrenaliini ja pinget rongidele joonistamine. Tuleb varajastel hommikutundidel või õhtul hilja pimedas minna ja kiiresti jaamas seisvatele vagunitele oma ideed ära maalida. Ega rongidele joonistades mingisugust paberile ette tehtud kavandit kasutada ei saa, sest tuleb graffiti ära teha ja jooksu pista.</p>	<p>Paljudele märgistajatele on graffitite tegemine kultuuriline tegevus ja elustiil. Suurem osa neist usub, et nad loovad aerosooli kunsti.</p> <p>Kui graffiti tegija hakkab reputatsiooni looma, valib ta endale stiili ja hüüdnime. Olles kogemusi saanud, hakatakse värvima järjest suuremaid ja ligipääsmatumaid seinu.</p> <p>Kauaaegsetel harrastajatel on seintele joonistamise soovile raske vastu panna. Paljud sehkendavad oma märkmikesse värsked ideid. Graffitite valmimist filmitakse ja pildistatakse, et seda sõpradele näidata. Osa aga peab päevikut sellest, kuhu nad on joonistanud ja kui kaua on need graffitid seintel püsinud. Mõned inimesed reisivad isegi teistesse riikidesse,</p>

<p>Valvuritele vahele jääda ei tasu, sest nad ei vaevu enam politseidki kutsuma, vaid annavad niisama peksta.</p> <p>Keerulistele kohtadele, näiteks majade räästa alla, graffiti tegemine pakub raskusi. Suur oht vahele jääda ainult tiivustab. Graffiteid tehakse avalikesse kohtadesse, kuid hoidutakse eramajade seintest.</p>	<p>et õppida uusi moodusi, kuidas seintele joonistada. Tänapäeval on graffiti jõudnud ka internetti.</p>
<p><b>C</b></p> <p>Tihti peale testitakse erinevaid värve ja moodusi, enne kui leitakse just need õiged. Värv valitakse heleduse ja kattevõime järgi.</p> <p>Värv ostetakse või varastatakse. Aerosooli purkidel kasutatakse erisuguseid otsikuid, mis võimaldavad teha peeneid jooni kui ka katta suuri alasid. Parimate graffitite pildid jõuavad põrandaalustesse ajakirjadesse ning internetti.</p>	<p><b>D</b></p> <p>Graffiti on märgistajate moodus ennast väljendada ning noomida ja õrritada võimuorganeid. Paljud meeskonnad kogunevad kindlal ajal ning siis joonistavad üheskoos. Kõige populaarsem aeg on varajastel hommikutundidel, sest siis on korrakaitsjaid vähem liikvel ning enamik tavakodanikke alles magab.</p> <p>Märgistajad liiguvad jalgsi, sest nii on neil kergem hargneda ja risk vahele jääda on palju väiksem. Neile pakub põnevust olla seadusesilmadest alati ühe sammu võrra eespool. Mida iganes ka politseinikud ette ei võtaks, leiavad märgistajad üldiselt ikka teise võimaluse.</p>

<http://www.crjg.vil.ee/veebid/grafitiprojekt/tegijad.php>

- |  |          |
|--|----------|
| 0. Graffiti on märgistajate soov ärritada võimuorganeid.                               | <b>D</b> |
| 1. Värv valitakse kattevõime järgi.  | _____    |
| 2. Märgistajate kuulsus sõltub sellest, kui palju nad graffiteid teinud on             | _____    |
| 3. Graffitite tegijad usuvad, et nad teevad aerosoolkunsti.                            | _____    |
| 4. Kõige rohkem adrenaliini tekitab rongidele joonistamine                             | _____    |
| 5. Märgistajad liiguvad jalgsi.  | _____    |
| 6. Erinevate paksusega joonte saamiseks kasutavad märgistajad erinevaid otsikuid.      | _____    |
| 7. Uute oskuste omandamiseks käiakse teistes riikides.                                 | _____    |
| 8. Valvurid ei kutsu märgistajate enam isegi mitte politseid, vaid annavad ise peksta. | _____    |

## Lugege ja tõlkige tekst

Vastake teksti lõpus olevatele küsimustele.

### GRAFFITI

#### I osa

Graffiteid viljelevad erinevad inimesed. Leidub nii väikesi lapsi kui ka täisikka jõudmas noorukeid. Enamasti tegelevadki graffititega üle 16 aasta vanused isikud. Enamik seinte sodijatest kuulub kindlatesse rühmitustesse, kuid leidub ka üksiküritajaid. Osa uurijaid väidab, et graffiti harrastajad on enamasti kampadena ringihulkuvad vaestest perekondadest ja napi haridusega noorukid. Psühholoogid on arvanud, et seinte sodimise tõukejõuks on lisaks seksuaalkompleksidele kohanematus ühiskonna nõudmistega ja enese liigsena või diskrimineerituna tundmine. Graffitiuurijad eristavad jõuke ja märgistajaid.

**Jõugud** kasutavad graffiteid, et märkida oma ümbruskonda. Tavaliselt jätavad nad oma märgid aedadele, koolidele, kõnniteedele ning juhuslikele seintele. Jõukude kogunemiskohtade seinad on paksult graffititega kaetud. Harva esineb nendes kogunemiskohtades teiste bandede graffiteid, sest keegi ei taha riskida vahelejäämisega. Igal kambal on erinevad graffidid. Tavaliselt sisaldab graffiti jõugu nime, liikmete hüüdnimesid, levinumaid sümboleid ning isegi teiste kampade nimetusi, kellega omatakse häid suhteid. Graffitit kasutatakse ka selleks, et näidata teiste jõukude vastu lugupidamatust.



Et erinevate kampade liikmed elavad sageli suhteliselt lähestikku, siis võivad graffidid õhutada vaenulikkusele. Kui graffiteid kohe ei puhastata, siis hakkavad need massilise kiirusega paljunema, kuna teiste kampade liikmed sodivad vanad graffidid üle. Jõugud kasutavad graffiteid ka selleks, et koguda kuulsust ja rõhutada bande identiteeti. Graffitite tegemine näitab lojaalsust jõugule, nii saavad uued liikmed end tõestada. Harva tehakse graffiteid ka selleks, et hoobelda oma kuritegudega ning neid joonistatakse isegi kuriteo paikadesse.

**Märgistajate meeskonnad** erinevad jõukudest.. Nende tiimidel on teistsugune motivatsioon. Paljude inimeste jaoks on nende töö vandalism, aga neile endale on see kunst. Enamikus riikides on märgistajad pärit rikkamatest peredest. Nende meelelahutus on avaliku vara katmine oma joonistustega. Tõsised märgistajad on tavaliselt 18 – 22-aastased. Mõned neist kuuluvad ka teistesse rühmitustesse, nagu rulatajad, punkarid, anarhistid. Märgistajad tunduvad olevat riske võtavad isiksused, kes võivad olla kiindunud rulaga trikitamisesse, rulluisutamisesse ning lumelauaga sõitmisesse.

Märgistajate graffitid on kergesti tuntavad, sest need on stiilsemad ja kunstilisemad, sisaldades keerukaid lahendeid ja geomeetrilisi tähti.



Graffitid on tavaliselt säravamate värvidega ning omavad rohkem detaile kui jõukude poolt tehtud graffitid. Märgistajad kasutavad ka teistsuguseid tööriistu nagu näiteks laiaotsalisi markereid, klepse, värvipulki ning teravaid esemeid.

Kui märgistajad kokku saavad, nimetavad nad end meeskonnaks. Meeskonnas võib olla maksimaalselt 50 liiget, kuid tavaliselt on neid 3 kuni 10. Grupeeringusse kuuluvad nii naised kui ka mehed. Tavaliselt kannavad aerosoolvärvide purke kaasas just naised, sest neid kontrollitakse palju vähem.. Kui meeskonnad teevad ühiseid graffiteid, siis mõnikord teeb üks liige ette raamistiku ning seejärel värvivad teised selle ära. Kui joonistus on valmis, siis meeskonna liikmed kirjutavad oma nimed ümber pildi.

Individaalne märgistaja kasutab tavaliselt lühikest 4-6-tähelist hüüdnime. Meeskonnad aga kasutavad 3-4-sõnalist grupeeringu nime. Nimed viitavad märgistajate mässulisele suhtumisele ning sellele, et nad on sageli väga intelligentsed ning huumorimeelsed. Tavaliselt, kui seinu märgistatakse, kirjutatakse sinna ka oma meeskonna nimetähed. Erinevatel grupeeringutel võivad olla sarnased nimetähed, seega on nad ametivõimude poolt vähem jälitatavad. Peale meeskonna nimetähtede kirjutatakse ka enda või oma kaaslaste hüüdnimed.

Märgistajate graffitid on viimaste aastate jooksul Ameerikas massiliselt kasvanud. Need eksisteerivad ka juba kõige jõukamates elamurajoonides ja äri-ringkondades. Elanikud võivad

esialgu segadusse sattuda, arvates, et jõugud tulevad nende ümbruskonda. Siiski ei ole märgistajad tänavajõukude moodi, nad ei ole nii vägivaldsed kui banded, kuid võivad enesekaitseks relvi kanda. Märgistajad ei värvi üldiselt üle teiste meeskondade kunsti.

Nad põhjustavad sellest hoolimata paljudes ühiskondades kõige suuremat kahju. Erinevate meeskondade vahelised sõjad on levinud, kuid nad ei ole tavaliselt vägivaldsed. Sõjas valitakse mingi kindel koht ja ajaperiood, mil mõlemad meeskonnad peavad looma oma kunsti. Graffitite valmimise järel otsustab mõni teine grupp võitja staatuse. Hinnatakse nii stiili, kvaliteeti, kogust ja originaalseid asukohti. Peaaegu alati läheb kaotaja meeskond laiali ning selle endised liikmed ühinevad uute tiimidega.

Jõugud ja märgistajad hoiavad üldiselt üksteisest eemale. Mõnikord ühinevad mõned jõukude liikmed märgistajate rühmadega, et õppida erinevaid graffiti stiile.

#### KÜSIMUSED

1. Kes tegelevad graffitiga?
2. Kes tegelevad osade uurijate arvates graffitiga?
3. Mida väidavad psühholoogid graffitiga tegelejate kohta?
4. Milleks kasutavad jõugud graffitit?
5. Mille poolest erinevad märgistajate graffitid jõukude omadest?
6. Kui suur võib olla märgistajate meeskond?
7. Mida kujutavad endast märgistajate meeskondade vahelised sõjad?
8. Mida sõjas hinnatakse?
9. Mis saab kaotaja meeskonnast?
10. Kas teie meelest on graffiti kunst või vandalism?

<http://www.crjg.vil.ee/veebid/grafitiprojekt/tegiad.php>

## Lugemine

Loe läbi järgnev tekst ja vasta teksti lõpus olevatele küsimustele.

### Teistmoodi teismelised

Autor: Krista Kivisalu

**Kes on need mustaks värvitud juuste ja viltuse tukaga noored inimesed ning miks liigub nende kohta ringi nii palju eelarvamusi?**



Mida teeksite teie, kui teie armas teismeline tuleks ühel päeval koju, juuksed süsimustaks värvitud ja imelik soeng peas? Võib-olla oleksite hämmastunud, nagu olid **Joonas Ojapi** (17) vanemad tol päeval umbes poolteist aastat tagasi, kui poiss sitikmustaks värvitud peaga nende ette ilmus. Aga inimesed harjuvad kõigega. Kui poiss jätkuvalt oma välimuse kallal eksperimenteerib, olete ehk juba edasi arenenud, ohkate külma rahuga ega ütle sõnagi. Kahtlust pole, Joonas julgeb eakaaslastest erineda. Tema julgus ei piirne ainult riietusega. Ajakirjaniku palvele tulla ja aidata emode subkultuurist – sest emodeks selle loo kangelasi kutsutakse – aru saada vastab Joonas kõhklemata “jaa”. Enne seda on mitmed emod minu samale palvele kurdiks jäänud. Levinud ettekääne: “Ei soovi ennast eksponeerida.” Tegelik põhjus: ei julge? Ei tea täpselt ise ka, miks nad sellise välimusega on? Liiga palju imelikke jutte liigub nende kohta? Joonase vaikselt ja pretensioonitult esitatud sissevaade emode maailma aitab seda väikest subkultuuri mõistetavamaks muuta. Ehk aitab unustada netis leiduvad kümned ilkuvad “antiemo” saidid ja neid noori mõista. Mida teeksite teie, kui teie armas teismeline tuleks ühel päeval koju, juuksed süsimustaks värvitud ja imelik soeng peas? Võib-olla oleksite hämmastunud, nagu olid **Joonas Ojapi** (17) vanemad tol päeval umbes poolteist aastat tagasi, kui poiss sitikmustaks värvitud peaga nende ette ilmus. Aga inimesed harjuvad kõigega. Kui poiss jätkuvalt oma välimuse kallal eksperimenteerib, olete ehk juba edasi arenenud, ohkate külma rahuga ega ütle sõnagi. Kahtlust pole, Joonas julgeb eakaaslastest erineda. Tema julgus ei piirne ainult riietusega. Ajakirjaniku palvele tulla ja aidata emode subkultuurist – sest emodeks selle loo kangelasi kutsutakse – aru saada vastab Joonas kõhklemata “jaa”. Enne seda on mitmed emod minu samale palvele kurdiks jäänud. Levinud ettekääne: “Ei soovi ennast eksponeerida.” Tegelik põhjus: ei julge? Ei tea täpselt ise ka, miks nad sellise välimusega on?



Liiga palju imelikke jutte liigub nende kohta? Joonase vaikselt ja pretensioonitult esitatud sissevaade emode maailma aitab seda väikest subkultuuri mõistetavamaks muuta. Ehk aitab unustada netis leiduvad kümned ilkuvad “antiemo” saidid ja neid noori mõista.

### **Alguses oli muusika**

#### **Emomuusika ja selle esitajaid**

*Emotional hardcore:*

Planes Mistaken For Stars

Sounds Like Violence

*Screamo:*

Amanda Woodward

Circle Takes The Square

*Emoviolence:*

Takaru

Toru Okada

*Indie emo:*

The Promise Ring

The Get Up Kids

Joonasel pole vahet, kus me võiksime kokku saada. Emodel ei ole oma kohti, kus nad koos käiksid ja end hästi tunneksid, Tartus vähemalt mitte. Peamiselt kohtuvad huvilised netis, aadressil [www.emoforum.ee](http://www.emoforum.ee). Viimane leht, iseloomulikul mustal taustal ja liigsete ilustusteta, on Joonase ja tema sõprade koostatud. Aktiivseid kasutajaid on sel nii paarisaja ringis. Joonase võib Tartu ülikooli vanas kohvikus istujate seast kergesti ära tunda. Sirge pikk tukk, läikivmust. Kitsad püksid, suurte tossude paelad erksat roosat (parem jalg) ja kollast (vasak) värvi. Küüntel jäljed mustast lakist. Joob punast teed. On salliv ja avameelne, ei aja midagi tagasi, seletab kannatlikult tausta. Kui ma ei teaks, et palusin siia tulla emol, peaksin teda punkariks. Väga mööda taoline arvamus ei lähegi. Emo on välja kasvanud pungist. Või täpsemalt: emomuusika, mis on emokultuuri vundament, on hardcore pungi üks alaliik. Joonas ütleb isegi, et tal oleks raske selgitada, mis on emo, kui ta ei räägiks muusikast. “Kuidas rääkida pungist, kui ei räägi punkmuusikast?” toob ta leebelt paralleele.

Ja kuidas rääkida muusikast? Muusika räägib ju enda eest ise. Otsige netist mõni emobändi sait (nimekirja leiate loo kõrvalt) ja kuulake mõnd demo. See ei pruugi lihtne olla: esiteks ei ole seda muusikat internetis kuigi palju (otsige näiteks stiili nimega screamo) ja teiseks pole veebist leitud screamo-mehe kõrge kriiskav vokaal tavainimese kõrvadele just kerge taluda. Aga tõe poolest, see viimane on juba puhas maitseküsimus.

#### **Eelarvamus nr 1: emod nutavad nurgas**

Joonas on väga sõbralik ja naerab palju. Rate.ee-st, kus tal kasutajanime Celldwellcius all pildita konto on, võib leida kellegi kommentaari tema kohta, umbes sellise: “Kui kõhklete, kas võtta endale koer või Joonas, võtke Joonas. Ta on ka öösel kell kolm väga rõõmsameelne.” Aga emode kohta teab laiem üldsus rääkida ju, et nad on kurvameelsed, isegi masendunud inimesed? “See oli ainult üks konkreetne juhus, kus ma öösel kangesti vestelda tahtsin,” tõrjub Joonas. “Muidu ma olen küll... kergelt melanhoolne inimene. Ja kui keegi sellest niimoodi aru saab, et depressiivik, ega ma ei pahanda ega leia, et see vale on.” Ilmselt tuleb kurvameelsuse sildi tausta otsida taas muusikast. Joonas seletab: “Kui punkmuusika rääkis üldiselt ühiskondlikest asjadest, siis emobändid hakkasid 80ndate keskpaigas tegema väga individualistliku suunaga lugusid, sotsiaalsetest asjadest ei räägitud üldse. Teemaks oli isiksus

ja tema sees toimuv. Juhtus sageli, et laulja hakkas laval nutma. Sellest on tulnud stiili nimi – emotional hardcore – ja ka see, et kurvameelsust laiendatakse kõikidele emodele.”Teinegi põhjus on eelarvamusel “emod istuvad nurgas ja nutavad”, seegi seotud muusikaga. Joonas: “Punkarid tulid kontserdile end välja elama. Peo ajal möllas palju inimesi ja sageli tuli ette vägivaldakte. Tegelikult polegi asi vägivaldne – virutad kogemata kellelgi nina veriseks, tema kukub pikali, sina astud talle peale ja aitad ta siis püsti. Tema pakub sulle õlut ja ollakse sõbralikud edasi. Teatud rüselamine ja laamendamine on hardcore dancingu juures sihilik. Aga osa emobände ei sallinud sellist asja. Ja mitte et emofännid oleks seepeale nurgas istuma hakanud, aga need punkarid, kes emobände naeruvääristasid, löid sellest taolise arvamuse. Sest see lihtsalt ei sobinud pungi mastaapidesse.”

### **Eelarvamus nr 2: emod kirjutavad kurbi luuletusi**

See on õige küll. Kirjutamine ja kunstiharrastus on emode seas levinud eneseväljendusviisid. Joonas on märganud, et emofoorumi omaloomingu lehekülgedele on alati “jube palju luulet üles pandud”. Küllap kirjutatakse teist sama palju sahtlisse. Ja tõsi on, et enamasti on neis loometöodes omajagu maailmavalu. Olgem ausad, mõnd emode luuletust on ikka päris masendav lugeda. Teemad: indiviidi üksindus ühiskonnas, “nende” mõistmatus, kas ilus on ilus või hoopis kole, surm ja armastus, kes olen mina, veri, esimene kord, pimedus, hirmud. Õigus tunda tundeid. Masendavalt avameelne. Nagu keegi foorumis ise ka ütleb: sihukesed haledad ja nutused lood. “Minu emojura,” lisab teine. “Kirjutamine pole ainult emode rida, ka minu mitte-emo tuttavad luuletavad ja joonistavad,” ütleb Joonas. “See loomevärk on hea – on ju võimalus, et kui enda sees olevaid änge loomingus välja ei elata, siis... on ju igasugu jubedusi, mis võib ühe noorukiga juhtuda. Narkootikumid ja muu sihuke, mida tarbitakse sellepärast, et leida rahu iseendaga.”Joonase profiil emofoorumis teatab tema kohta iga postituse all: “Lihtsalt loll komplekside käes kannatav seniilne maniakaal-depressiivses psühhoosis frustreritud idikas.” “Ah, selle pani sinna üks teine inimene,” vastab Joonas ega näe välja, nagu oleks tal sellise enesetuvustuse vastu midagi. “Eks see lause käib mingil määral iga inimese kohta.

### **”Eelarvamus nr 3: emod lõiguvad ennast“**

Seda lõikumist seostatakse jah, emodega, ilmselt sellesama masenduse-mainie pärast,” oletab Joonas. Üks võimalik seletus: internetis on saite, kus on segunenud emo ja gooti subkultuurid. Arvatakse, et enesevigastamine on algselt käinud gooti kultuuri juurde. Aga goote ei saa hästi pilada – on sihukesed pisut tõsisemad mehed. Palju õnne, inimesed – pilagem ikka neid, kes vastu ei anna...“Joonas, kas sa lõikujaid isiklikult tead?”“Jah, tean küll. Aga neid on igasuguste seas, kindlasti mitte ainult emod. See on tegelikult suur probleem, enamasti teevad seda nii 14–15aastased. Aga ma ei usu, et keegi neist oleks nõus sellest rääkima, seda väga varjatakse. Käib isegi selline nali, et randmepaelu ja pikki varrukaid kantakse just sellepärast, et arme kätel varjata.” “Kas sina oled ka proovinud?” “Ei. See on ilmselt mingite probleemide väljendus. Ma saan täiesti aru, miks seda tehakse, põhimõtteliselt toimib nagu antidepressant. Mina olen vajadusel siit-sealt tuge leidnud. Alati on teisi võimalusi.”

### **Eelarvamus nr 4: emod on homod**

“Seda on väga palju sellele subkultuurile ette heidetud,” nõustub Joonas. “Homo on võib-olla vale sõna, biseksuaalsus oleks õigem. Netis liigub väga palju suudlevate emopoiste pilte. Samas – ma isiklikult ei tea väga palju bipoisse. Tüdrukute seas on biseksuaalsus palju levinum.”Ta oletab, et suudlevate poiste piltide levikut soodustab tüdrukute suhtumine. Tüdrukud fännavad tema sõnul poisse, kes on bid. On see lihtsalt huvitav? Tundub see tüdrukule ohutu? Joonas: “Netis oli mingi jabur lause selle kohta, umbes et “gei on naise parim sõber” – võib-olla

sellepärast meeldivad tüdrukutele emod? ”Küllap mängib siin oma osa geikultuuri üldine nähtavamaks muutumine ja muidugi ka “murdeas inimese seksuaalsed otsingud ja omasoomõtted, millega niikuinii mingis etapis mängitakse”, nagu oletab Joonas. Aga kõige ilmsemalt on selle eelarvamuse taga emode tundelisus, poiste make-up ja julgus väljendada oma tundeid. “Ma ei julgeks sellisele asjale nagu emotsionaalsus külge panna silti, et see on naiselik,” ütleb Joonas. “Kuigi üldine arusaam on, jah, et mees ei näita oma tundeid välja, ei nuta ja mis kõik veel.”

### **Teistmoodi olemise ohud.**

Muidugi on teistmoodi olemisel omad ohud. Joonaski oletab, et ilmselt mõned tema sugulastest ei mõista teda (“aga ma pole seda ka ise kergemaks teinud, pole seletanud, ei puutu kokku ka eriti”) ja ta on kohanud mittesallimist. Aga tal on vedanud ka – tal on toetavad vanemad ja tolerantne klass Tartu Waldorfgümnaasiumis. Ilmselt on emokultuur juba ammu väljunud oma raamidest. Levides on termin emo saanud juurde varjundeid, millest see esialgu väga kaugel seisis. Nagu sõnadega ikka juhtub. Näiteks kutsutakse mõne õpetaja hinnangul emodeks neid, kes hästi õpivad. Või neid, kes võtavad ennast maru tõsiselt. Või hõigatakse pooltõgamisi semule, kel meel parasjagu mõru: “Ära emo, emo!” Tugevate eelarvamuste kõrval jäävad sageli märkamata mitu olulist seika. Näiteks et emode subkultuuriga tihedalt põimunud nn straight-edge liikumine (lühend sXe) kuulutab ei alkoholile, suitsule ja narkootikumidele ning suhtevälisele seksile. Toetatakse mõistlikku tarbimist ja rohelist eluviisi. Või et emodele on oluline lühend DIY – do it yourself –, mis tähendab samuti tarbimise piiramist, isenuputatud riietust, soenguid ja muid aksessuaare. Kui lugeja nüüd arvab, et tal on käes emode tüüpportree, peab ta kahjuks pettuma. Tüüpportreed pole olemas. Sedavõrd erinevad on emod, sedavõrd palju haagib väliselt atraktiivne emondus endale külge olla-tahtjaid, sedavõrd vähe avavad nad ise oma olemust. Ja sedavõrd keerulises vanuses on nad. “Joonas, kas sa kasvad emondusest kunagi välja ka?” “Kindlasti kasvan, aga ma ei usu, et see lähiaastatel juhtub. Olen praegu mingi osaga endast väga rahul... võib-olla just selle osaga, mida võib emoks nimetada.

*”Pere ja Kodu” märts 2007*

#### **Küsimused**

1. Millised eelarvamused on seotud emodega?
2. Kust on tulnud müüdid emode kohta?
3. Millised ohud varitsevad emosid?
4. Miks emosid ei armastata?
5. Mida arvate teie emodest ja emo muusikast?

## Kirjutamine

Lugege väiteid.  
Valige neist üks ja tehke valitud väite ette märged.  
Arutlege antud teemal.  
Esitage nii poolt- kui ka vastuargumente.  
Tehke oma seisukohast kokkuvõte.

**Emokultuur – isikupärasuse rõhutamine või varjatud kutse suitsiidile.**

**Graffiti – kas kunstivool või vandalism.**

Teksti pikkus umbes 180 sõna.

## Rääkimine

Teemakaart

### **NOORTE SUBKULTUURID**

Kujutage ette, et te peate tutvustama lastevanematele tänapäeva noorte subkultuure, nende häid ja halbu külgi. (riietumisstiilid, muusika, graffiti jne)

Teemaleht

### **NOORTE SUBKULTUURID**

Kas Emo-kultuur keelustada?  
Miks on Emo-kultuur nii populaarne noorte hulgas?  
Millised võimalused oleks tänapäeva noorel veel selleks, et olla isikupärane?  
Kes peaks õpetama noortele graffitit?

Situatsioonileht

### **NOORTE SUBKULTUURID**

Kujutage ette, et osalete koosolekul, kus arutatakse noortele ühe ürituse läbiviimist. Arutage omavahel, mis üritus see olla võiks.

KAART A

### **NOORTE SUBKULTUURID**

**rokk-kontsert**  
**tänavajoonistustevõistlus**  
**teatrietendus**

KAART B

## **NOORTE SUBKULTUURID**

Väljasõit looduslikult kaunisse paika

Spordivõistlus

Noorte kaasabil teostatav üritus „Ei narkootikumidele”

### **Kirjutamine**

**Kujutage ette, et te lugesite ajalehes huvikeskuses toimuva ürituse kohta kuulutust ja te tahaksite sellest osa võtta koos lastegrupiga ja tahate täpsustada osavõtutingimusi.**

(Teksti nõutav pikkus umbes 140 sõna)

### **Eesti Keskerakonna Noortekogu**

korraldab 14.veebruari 2010 kell 12.00

Tartu messikeskuses Intellektika messil

### **Esimese graffiti-ürituse**

Eesmärk: näidata noortele, et graffiti on kunst

Kohal 10 erinevat kunstnikku, kes pakuvad uusi huvitavaid stiile oma ainealaste oskuste demonstreerimisel

Gruppidele soodustused

Osavõtust palume teatada aadressil

Näituse 35 Tartu 21350

Info telefonil 7 514 870

### **Rollimäng**

**Iga rühm on üks subkultuuri suund. Tutvustage oma põhimõtteid, atribuutikat, riietust, muusikalist maitset teistele.**

## **Kuulamine**

Vaadake videolõiku ja vastake järgmistele küsimustele

- Millisest liikumisest on noored?
- Mida nad tahavad oma liikumisega saavutada?
- Mis on nende moto, sõnum?
- Kirjelda iga liikumise esindaja välimust
- Millist muusikat nad kuulavad?

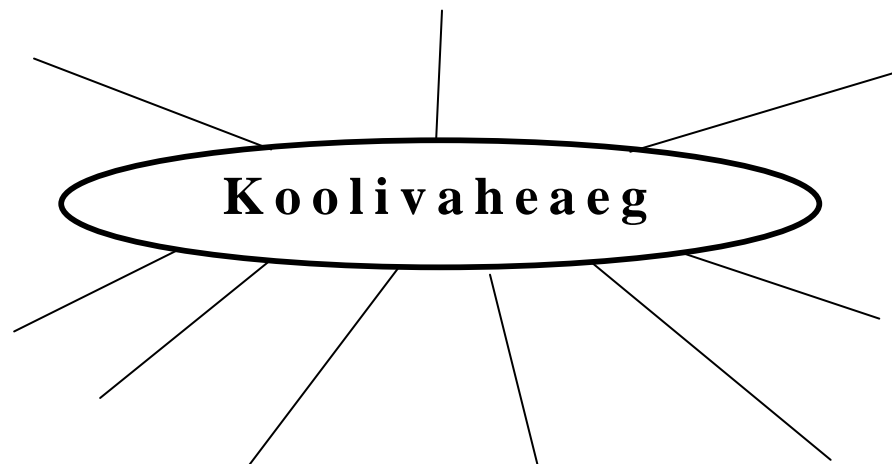
## Teema 5. NOORTELAAGRID



Huvitav ja kasulik koolivaheaeg

Kirjutamine. Rääkimine

Missugused assotsiatsioonid tekivad teil seoses sõnaga KOOLIVAHEAEG?  
Koostage mõtteskeem.



## **Kuulamine. Kirjutamine. Rääkimine**

**Vaadake videolõiku. Vastake järgmistele küsimustele.**

1. Milline noortelaager on videos? Kas keelelaager, spordilaager, kunstilaager, seikluslaager, puhkelaager, teatrilaager, looduslaager?

.....  
.....

2. Milline on laagriliste sihtrühm?

.....  
.....

3. Milliseid laagri tegevusi näete videos?

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

## **Kirjutamine. Rääkimine**

**Koostage video põhjal noortelaagri päeva tegevuskava.**



# Lugemine

## Lugege noortelaagri juhatajate ja kasvatajate kvalifikatsiooninõudeid ja vastake küsimustele.

### Noortelaagri ning projektlaagri juhataja ja kasvataja kvalifikatsiooninõuded Haridus- ja teadusministri 2. veebruari 2009. a määrus nr 25

Määrus kehtestatakse «[Noorsootöö seaduse](#)» § 10 lõike 3 ja § 15 lõike 5 alusel.

#### 1. peatükk ÜLDSÄTTED

#### § 1. Reguleerimisala

Käesolev määrus sätestab noortelaagri ja projektlaagri (edaspidi *laager*) juhataja ja kasvataja kvalifikatsiooninõuded ning kvalifikatsiooninõuetele vastavuse tõendamise korra.

#### 2. peatükk KVALIFIKATSIOONINÕUDED

#### § 2. Laagri juhataja kvalifikatsiooninõuded

Laagri juhataja kvalifikatsiooninõuded on:

- 1) keskharidus;
- 2) vastavus §-s 4 sätestatud kompetentsusnõuetele;
- 3) läbitud esmaabikoolitus vähemalt 8 tunni ulatuses viimase 3 aasta jooksul ja
- 4) läbitud täienduskoolitus noorsootöö, hariduse või sotsiaaltöö valdkonnas vähemalt 32 tunni ulatuses viimase 3 aasta jooksul.

#### § 3. Laagri kasvataja kvalifikatsiooninõuded

Laagri kasvataja kvalifikatsiooninõuded on:

- 1) keskharidus;
- 2) vastavus §-s 5 sätestatud kompetentsusnõuetele;
- 3) läbitud esmaabikoolitus vähemalt 8 tunni ulatuses viimase 3 aasta jooksul ja
- 4) läbitud täienduskoolitus noorsootöö, hariduse, sotsiaaltöö, pedagoogika või kultuuri valdkonnas vähemalt 32 tunni ulatuses viimase 3 aasta jooksul.

#### § 4. Laagri juhataja kompetentsusnõuded

(1) Laagri juhataja kompetentsusnõueteks on teadmiste olemasolu turvalisusest laagris, sotsiaalpedagoogikast, tööst laagri juhatajana.

(2) Turvalisus laagris puudutab võimalike ohtude ja riskide tundmist, oskusi neid vältida ning sisaldab teadmisi vähemalt järgmistes valdkondades:

- 1) laagritegevust puudutav seadusandlus;
- 2) tervisekaitsealased nõuded laagris;
- 3) pääste- ja ohutusalased nõuded laagris.

(3) Sotsiaalpedagoogika käsitleb noore toimetulekut laagris ning sisaldab teadmisi vähemalt järgmistes valdkondades:

- 1) noore ealised iseärasused;
- 2) emotsionaal- ja käitumisprobleemidega noor laagris;
- 3) erivajadustega noorte märkamine ja laagritegevuse kohandamine nende vajadustele vastavaks;
- 4) konfliktsituatsioonide lahendamine.

(4) Töö laagri juhatajana puudutab laagri kui organisatsiooni juhtimist ning sisaldab teadmisi vähemalt järgmistes valdkondades:

- 1) töö organiseerimine, planeerimine ja juhtimine;

2) eelarvestamine.

### **§ 5. Laagri kasvataja kompetentsusnõuded**

(1) Laagri kasvataja kompetentsusnõueteks on teadmiste olemasolu turvalisusest laagris, sotsiaalpedagoogikast, tööst laagri kasvatajana.

(2) Turvalisus laagris puudutab võimalike ohtude ja riskide tundmist, oskusi neid vältida ning sisaldab teadmisi vähemalt järgmistes valdkondades:

- 1) laagritegevust puudutav seadusandlus;
- 2) tervisekaitsealased nõuded, sh hügieen laagris;
- 3) pääste- ja ohutusalased nõuded laagris.

(3) Sotsiaalpedagoogika käsitleb noore toimetulekut laagris ning sisaldab teadmisi vähemalt järgmistes valdkondades:

- 1) noore ealised iseärasused;
- 2) emotsionaal- ja käitumisprobleemidega noor laagris;
- 3) erivajadustega noorte märkamine ja laagritegevuse kohandamine nende vajadustele vastavaks;
- 4) konfliktsituatsioonide lahendamine.

(4) Töö laagri kasvatajana puudutab laagri kui organisatsiooni juhtimist ning sisaldab teadmisi vähemalt järgmistes valdkondades:

- 1) grupi juhtimine ja meeskonnatöö;
- 2) tegevusprogrammi koostamise alused;
- 3) mängu juhtimine ja mängujuhtimise meetodika.

### 3. peatükk

### KVALIFIKATSIOONINÕUETELE VASTAVUSE TÕENDAMINE

### **§ 6. Kvalifikatsiooninõuetele vastavus**

(1) Kvalifikatsiooninõuetele vastavust hindab Eesti Noorsootöö Keskuse (edaspidi *ENTK*) juures tegutsev komisjon.

(2) Kvalifikatsiooninõuetele vastavust tõendab ENTK poolt väljastatud tunnistus, mis kehtib 5 aastat.

(3) Kvalifikatsiooninõuetele vastavust tõendava tunnistuse vormi kehtestab ENTK direktor, kooskõlastades selle eelnevalt Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakonnaga.

(4) Kvalifikatsiooninõuetele vastavuse tõendamine jaguneb:

- 1) esmakordne kvalifikatsiooninõuetele vastavuse tõendamine;
- 2) kvalifikatsiooninõuetele vastavuse korduv tõendamine.

### **§ 7. Esmakordne laagri juhataja ja kasvataja kvalifikatsiooninõuetele vastavuse tõendamine**

(1) Laagri juhataja ja kasvataja kvalifikatsiooninõuetele vastavuse esmakordseks tõendamiseks on vaja:

- 1) esitada ENTK-le haridust, esmaabikoolituse läbimist ja täienduskoolituse läbimist tõendavate dokumentide kopeiad vastavalt §-des 2 ning 3 sätestatule ja
- 2) sooritada eksam kompetentsusnõuetele vastavuse kohta vastavalt § 7 lõigetele 4 ja 5.

(2) Kompetentsusnõuetele vastavuse eksami viib läbi ENTK. Eksam koosneb kirjalikust testist ja vestlusest.

(3) Kompetentsusnõuetele vastavuse eksami korra kehtestab ENTK direktor, kooskõlastades selle eelnevalt Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakonnaga.

(4) Laagri juhataja kompetentsusnõuetele vastavust tuleb eksamil tõendada järgmiselt:

- 1) taotleja, kes omab vähemalt keskharidust, tõendab eksamil vastavust § 4 lõigetes 2–4 kirjeldatud kompetentsusnõuetele;
- 2) taotleja, kes omab pedagoogilist, noorsootöö või sotsiaaltöö alast kõrgharidust, tõendab eksamil vastavust § 4 lõikes 2 kirjeldatud kompetentsusnõudele.

(5) Laagri kasvataja kompetentsusnõuetele vastavust tuleb eksamil tõendada järgmiselt:

- 1) taotleja, kes omab vähemalt keskharidust, tõendab eksamil vastavust § 5 lõigetes 2–4 kirjeldatud kompetentsusnõuetele;

2) taotleja, kes omab pedagoogilist, noorsootöö või sotsiaaltöö alast kõrgharidust, tõendab eksamil vastavust § 5 lõikes 2 kirjeldatud kompetentsusnõudele.

### **§ 8. Laagri juhataja ja kasvataja kvalifikatsiooninõuetele vastavuse korduv tõendamine**

(1) Laagri juhataja ja kasvataja kvalifikatsiooninõuetele vastavuse korduval tõendamisel on vaja:

- 1) esitada ENTK-le eelneva kvalifikatsiooninõuetele vastavust tõendava tunnistuse ja vastavalt §-des 2 ja 3 sätestatud haridust, esmaabikoolituse läbimist ning täienduskoolituse läbimist tõendavate dokumentide koopiad ja
- 2) kompetentsusnõuetele vastavuse tõendamiseks sooritada eksam või esitada ENTK-le dokumentide koopiad, mis tõendavad viimase 5 aasta praktilist töökogemust laagri juhatajana või laagri kasvatajana.

(2) Laagri juhataja kompetentsusnõuetele vastavust on võimalik eksamiga tõendada vastavalt § 7 lõikes 4 sätestatule.

(3) Laagri kasvataja kompetentsusnõuetele vastavust on võimalik eksamiga tõendada vastavalt § 7 lõikes 5 sätestatule.

(4) Kompetentsusnõuetele vastavuse tõendamine eksamit sooritamata on võimalik kuni ühe (1) aasta jooksul pärast § 6 lõikes 2 nimetatud tunnistuse kehtivusaja lõppemist.

#### 4. peatükk RAKENDUSSÄTTED

### **§ 9. Rakendussäte**

(1) Enne käesoleva määruse jõustumist ENTK juures tegutsenud eksamikomisjoni väljastatud tunnistused kehtivad tunnistusele märgitud kehtivusaja lõpuni.

(2) Haridus- ja teadusministri 13. septembri 2004. a määrus nr 51 «Noortelaagri ning projektlaagri juhataja ja kasvataja kvalifikatsiooninõuded» (RTL 2004, 127, 1967) tunnistatakse kehtetuks.

**Minister Tõnis LUKAS**  
**Kantsler Janar HOLM**

1. Milline haridus peab olema noortelaagri juhatajal ja kasvatajal?
2. Mitmetunnine esmaabikoolitus peab noortelaagri juhatajal ja kasvatajal olema sooritatud?
3. Mitu tundi peab noortelaagri juhatajal ja kasvatajal olema sooritatud täienduskoolitus?
4. Milliseid turvalisuse-alaseid teadmisi on laagrikasvatajal vaja?
5. Milliseid sotsiaalpedagoogika alaseid teadmisi on laagrikasvatajal vaja?
6. Milline vahe on noortelaagri juhataja ja noortelaagri kasvataja kompetentsusnõuetele?
7. Kuidas saada laagrikasvataja tunnistust?
8. Millest koosneb laagrikasvataja eksam?
9. Kes annab välja laagrikasvataja tunnistuse?
10. Mitu aastat kehtib laagrikasvataja tunnistus?
11. Kas laagrikasvataja tunnistust on võimalik saada ilma eksamiteta?

## **Rollimäng**

Probleemne laps laagris.

Laste iseloomustuste koostamine.

## **Lugemine. Kirjutamine**

**Loe ja tõlgi tekstilõik.**

Noortelaagrid jagunevad tegevusloaga noortelaagriteks ja projektlaagriteks.

Noortelaagrite kodulehel [www.noortelaagrid.edu.ee](http://www.noortelaagrid.edu.ee) leiata USALDUSVÄÄRSE informatsiooni nii tegevusloaga kui ka projektlaagrite kohta.

### **Mida tähendab tegevusloaga noortelaager?**

Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt väljastatud tegevusloa alusel töötav institutsioon, mis vastab järgmistele tingimustele:

- » ühe vahetuse pikkus on vähemalt 6 päeva
- » laager tegutseb aastas üle 60 päeva

### **Mida tähendab projektlaager?**

Laager, mille ühe vahetuse pikkus on vähemalt 6 päeva ja mis tegutseb aastas mitte üle 60 päeva.

Projektlaagreid toetavad:

Hasartmängumaksu Nõukogu <http://hmn.riik.ee/>

Integratsiooni Sihtasutus [www.meis.ee](http://www.meis.ee)

Keskkonnainvesteeringute keskus [www.kik.ee](http://www.kik.ee)

## **Kirjutamine. Rühmatöö**

**Kirjutage rühmatööna noortelaagri projekti lühikirjeldus.**

1. Projekti nimi
2. Projekti toimumise koht
3. Projekti toimumise aeg
4. Projekti eesmärgid
5. Projekti sihtrühmad
6. Põhilised tegevused, mis eesmärkideni viivad
7. Projekti läbiviijate rollid ja ülesannete jaotus
8. Oodatavad tulemused

## **Teema 6. HUVIHARIDUS JA HUVITEGEVUS**

### **Kuulamine. Rääkimine**

**Vaadake videolõiku ja vastake küsimustele.**

*<http://youtube.com/>*

Millega tegelevad noored videolõigus?  
Kommenteeri üritust.

### **Lugemine**

**Loe teksti ja vasta küsimustele.**

1. Mis on Moeke?
2. Mitmendat korda toimus Moeke ?
3. Mis oli Moekene 2009 teema?
4. Mitu kollektsiooni astus lavale?
5. Mitmes vanusrühmas toimus konkurss?
6. Kus ja millal toimus parimate Moekese kollektsioonide esitus?
7. Millise auhinna sai Pille-Riin?
8. Mitmendas klassis õpib Pille-Riin?
9. Iseloomusta Pille-Riini loodud kostüümi?
10. Mis te arvate, kas selliseid moekonkurssse võiksid korraldada kõik noortekeskused?

#### **Moeke tõi lavale tulevikumoe**

Laupäeval toimunud koolinoorte moekonkursi Moekese teema on sel aastal "Future & Fantasy", eesti keeli öeldes tulevik ja fantaasia. Moeke 2009 „Future ja Fantasy“ toimus 21.märtsil algusega kell 17.00 Tartu Athena Keskuses. Noorte sõnul on moedisain paljuski seotud fantaasia ja tulevikuga ning sellest ongi inspireeritud selleaastane moekonkursi teema. Noorte moekonkurss Moeke toimus sellel aastal juba kaheteistkümnendat korda ja sinna oli oodatud noorte originaalne kunstilooming. Lavale jõudis 33 kollektsiooni ning konkureeriti kahes vanuserühmas. Tänavusel Moekesel oli osalejate hulgas nii debüteerijaid kui ka neid, kellele on Moekesest osavõtmine juba traditsiooniks kujunenud. Paremad kollektsioonid said veelkordse lavavõimaluse. 28. märtsil toimus Moekese parimate kollektsioonide esitus Tartu Kaubamajas ja 4. aprillil Taskus. Pühapäeval, 12. apr. anti Art Models`i modellistudios kõigile Moeke 2009-st osa võtnuile kingitusi. Žürii valis välja ka parima Moeke`se (Athena, Tartu Kaubamaja ja Tasku) poodiumi jaoks loodud kostüümide hulgas. Kostüümi 'Õine Pariis 2009' autor ja esitaja seitsmenda klassi koolitüdruk Pille-Riin sai aplausi saatel kätte eriauhinna. Pille-Riin

tegi kogu töö alates ideekavandist kuni realiseerimiseni iseseisvalt, oma kätega ja enda jaoks. See on suur edu. Tema kostüüm kujutab endast omapärast moekunsti teost, mis autori figuuri proportsioonidega õnnestunult kokku sobib, moodustades kunstilise kujundi. Poodiumil liikudes toonitab modelli kehakeel kostüümi ekspressiivsete vormide efekti ja sini-must-valgeid jooni. Disainis on noorte tänavamoe julgus ja hoolimatus, mässuline fantaasia ja jaheda öötuule kerge elegants linnatänaval. Nagu tõelisele moedisainerile, kelle jaoks ei ole olemas piasjasju, kohane, suhtus Pille-Riin väga tõsiselt kedride loomisse oma kostüümi juurde. Kasutades assümmeetriat, tasakaalu puudumist, kõigi suurusvahetuste, värvi ja joonte väljakujunenud normide rikkumist, muutis ta oma kedrid iseseisvaks ja samas elegantseks kostüümi kui terviku osaks. On märkimisväärne, et vaatamata mõningatele väheolulistele vihjetele glamuurile, naiivsed ja sentimentaalsed motiivid puuduvad täiesti. Kostüümi kompositsioon on üles ehitatud kuuete diagonaalsele suundumusele, andes modelli siluutile dünaamilise rütmi, Pille-Riin treenib Art Models`i studios juba poolteist aastat. Selle aja jooksul on ta saavutanud häid tulemusi töös iseendaga kõikidel studios õpitavatel aladel.

[www.artmodels.ee](http://www.artmodels.ee)

## Lugemine

**Lugege nelja artiklilõiku (A – D). Lõikude järel on väited (1-8). Otsustage, millise lõigu kohta antud väide käib. Märkige väite numbri järele vastava lõigu täht (A, B, C või D) Näidis on tähistatud 0-ga.**

### **A**

#### **SAUGA AVATUD NOORTEKESKUS**

Sauga Avatud Noortekeskus asub Sauga raamatukoguga ühes hoones, mis asub Madise bussipeatuse kõrval Sauga alevikus. Sauga Avatud Noortekeskuses on olemas ka Wifi leviala. Sauga Avatud Noortekeskuses töötavad järgmised huviringid: Esmaspäeviti töötab meisterdamising, kus üheskoos meisterdatakse pärlehteid, tähtpäevadele omaseid kaunistusi, vilditakse, maalitakse klaasesemetele jne; Kolmapäeviti kell 17.00 toimub DJ-koolitus. DJ-koolitus teeb koostööd Türi ja Paide noortekeskuse dj-koolitusega, mille raames toimuvad külastused nimetatud noortekeskustesse ning dj-festival Türil. DJ-huvilised saavad kasutada noortekeskuse tehnikat; Neljapäeviti toimub kell 17.00 filmikoolitus Paikuse T4Studios. Reedeti toimub kitarriõpe. Toimumisajad lepitakse kokku juhendaja või noortekeskuse töötajaga. Sauga avatud noortekeskuse uksed on avatud kõigile noortele, kel soovi veeta vaba aega aktiivselt, arendavalt ja meeldivalt sõprade seltsis. Sellele kõigele aitavad kaasa erinevad laua- ja seltskonnamängud, laualalgpall, lauahoki, arvutid, reededes filmiõhtud, hubane diivaninurk, pehmed kott-toolid koos ergutava muusika ning huvitava ajakirjandusega ja vahvate sõpradega. Võimalus kaasa haarata erinevat noortele suunatud infomaterjali, küsida nõu ning ise midagi vahvat korraldada ja läbi viia.

[www.telemedia.ee](http://www.telemedia.ee)

## **B**

### **ANNE NOORTEKESKUS**

Anne Noortekeskus on noorsootöö asutus, mis tegutseb Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna haldusalas. Maja tegevuse eesmärk on teadus-tehnoloogiliste, audio-visuaalsete, seiklus- ja liikluskasvatustlike ning noorte ettevõtlikkust arendavate projektide koordineerimine ning tingimuste loomine noorte ja noorsootöötajate kaasatuse ja osaluse suurendamiseks. Anne Noortekeskuse suur maja on võimaldanud luua noorte jaoks keskuse, kus saab tegeleda huvitegevusega alates tantsutreeningutest kuni raadiosaadete läbiviimiseni. Sõpradega on võimalik aega veeta avatud noortekeskuses Aeg-Ruum. Veel leiab noor siit Tartu noorte Infopunkti, kust saavad olulist infot kõik maakonna noored. Atraktiivse noorteinfo häälekandjana tegutseb meie majas Noorteraadio, mis koondab enda juurde aktiivseid raadiotööst huvitatuid noori ja hea muusika kuulajaid. Keskuse noorsootööspetsialistid seisavad selle eest, et Tartus oleks huvitavaid seiklus-, liiklus-, ettevõtlikkuse- ja multimeedia valdkonna projekte. Ühe olulise kompleksina tegutseb majas Multimeedia Labor. Tuntumad sündmused Noortekeskuses on Naff, noorte moekonkurss Moeke, Infotulv ja Suur Seiklusmäng.

[www.tartunoored.ee/noortekeskused](http://www.tartunoored.ee/noortekeskused)

## **C**

### **NARVA NOORTEKESKUS**

Narva Noortekeskus on kohaliku omavalitsuse asutus, mis asutati 1998. a veebruaris eesmärgiga koordineerida ja arendada noorsootööd Narvas.

Narva Noortekeskus pakub Narva noortele info- ja nõustamisteenistust, mille peaesmärgiks on info hankimise ja kasutamise võimaluse tagamine noortele, lähtudes nende huvidest ja vajadustest. Teenistusel on mahukas infobaas, mis sisaldab infot õppimis- ja tööturuvõimalustest ning sotsiaalteenustest, vaba aja veetmise võimalustest jne.

Noorteühendustel on võimalus kasutada Narva Noortekeskuse ruume, saada abi projektide kirjutamisel ja korraldamisel. Korraldatakse erinevaid noorteüritusi; tegutsevad Noorteparlament, vabatahtlikud jpm.

Koolitusteenistus annab erinevate alade noorsootöötajatele, noorteliidritele ja noortele võimaluse osaleda lühi- ja pikaajalistel koolituskursustel.

Avatud kohvik-klubi "EXIT" on koht, kus kasutatakse avatud noorsootöö meetodit, kuhu võib tulla iga noor, sõltumata tema rahvusest, vanusest, naha värvist jm ning veeta oma vaba aega. Kohvikus on võimalik mängida piljardit, koroonat ja teisi lauamänge. Kohvik-klubis EXIT on võimalus korraldada temaatilisi üritusi ja osaleda teiste korraldatud üritustel.

[www.noortek.ee](http://www.noortek.ee)

## **D**

### **KÄRDLA NOORTEKESKUS**

Kärdla Noortekeskus on avatud noortekeskuse põhimõttel tegutsev vaba aja veetmise koht, mis on avatud kõigile 7-26.a noortele inimestele, kes austavad ja peavad kinni meie maja reeglitest. Kärdla noortekeskus on avatud esmaspäevast- reedeni. Kärdla Noortekeskuses on võimalik: Surfata internetis, Mängida piljardit, Proovida osavust noolemängus, vaadata TV, videot, DVD, Lugeda ajalehti, ajakirju, raamatuid, Mängida erinevaid lauamänge, Muusikat kuulata ja sõpradega suhelda, Üürida ruume/sauna sünnipäevade jne korraldamiseks, Laenutada tasuta rulliske, kiivreid, kaitsmeid, magamisaluseid, rannavõrkpalle, Mängida lauajalgpalli. Septembrist 2007 – juuni 2009 osaleb Kärdla noortekeskus Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse, Haridus-ja Teadusministeeriumi noorteosakonna ja Hasartmängumaksu Nõukogu projektikonkursil "Avatud Noortekeskus (ANK) kui varaait". Tänu selles projektis osalemisele



on võimalik noortekeskusest tasuta laenutada 13 paari rulliske (suurused 38-45), kiivreid ja kaitsmeid! Peale nende veel 3 magamisalust ja 2 rannavõrkpalli. Kärkla Noortekeskuses saad kasutada kõiki häid mõtteid, et elu põnevamaks muuta ning oma organiseerimisvõimed proovile panna.

[www.noored.hiiumaa.ee/](http://www.noored.hiiumaa.ee/)

0. Selles noortekeskuses pööratakse suurt tähelepanu liikluskasvatusele. **B**
1. Noortekeskuses töötab noorteraadio.
2. Tänu osalemisele projektis saab noortekeskusest tasuta laenutada rulliske ja kaitsevarustust.
3. Noortekeskuses on avatud kohvik-klubi.
4. Noortekeskuse tuntumaid üritusi on noorte moekonkurss.
5. Noortekeskuses saab meisterdada ja teha käsitööd.
6. Noortekeskuses toimuvad reedeti filmiõhtud.
7. Noortekeskus annab noorsootöötajatele võimaluse osaleda erinevatel koolitustel.
8. Noortekeskusest saab üürida ruume erinevate tähtpäevade korraldamiseks.

## Kirjutamine

**Kirjuta eelmisest tekstist välja kõik noortekeskuse tegevused.**

## Grammatika

**Kirjuta sulgudes olevad sõnad õiges vormis.**

1. Ma huvitun (muusika)..... 2. Ma tunnen huvi (kirjandus)..... vastu. 3. Mind huvitab (male).....
4. Ma harrastan (jäähoki)..... 5. Ma tegelen (sport).....
6. Ma naudin (hea raamat)..... 7. Teda (huvitama).....
- joonistamine. 8. Me (tegelema)..... käsitööga. 9. Olga (huvi tundma)..... looduse vastu. 10. Kas sul on mõni (hobi).....?

## **Rääkimine. Paaristöö**

**Kujutage ette, et soovite sõbra või sõbrannaga hakata käima noorte huvikeskuses ja õppida midagi uut. Arutlege omavahel ja otsustage, mis ringi või kursusele sooviksite minna.**

Kaart A

### **Huviringid**

- foto-ja videokunsti kursus
- teatriring
- moe ja disaini kursus

Kaart B

### **Huviringid**

- kitarrimängu kursus
- enesekaitse kursus
- jaapani keele kursus algajatele

## **Rääkimine. Diskussioon. Rühmatöö**

Kas noortekeskused saavad kujundada noortel tervislikke eluviise. Kuidas?

## **Kirjutamine**

**Te lugesite alljärgnevat kuulutust ja otsustasite sellele töökohale kandideerida. Kirjutage vabas vormis avaldus noortekeskuse Tegusad Noored juhatajale Anne Tammele ja põhjendage, miks just teie sobite sellele töökohale.**

**Teksti nõutav pikkus on umbes 140 sõna.**

Noorsootõtaja, tule tööle!

Noortekeskus Tegusad Noored võtab tööle noorsootõtaja, kes tegeleb noorte aktiivse ja sportliku vaba aja veetmise korraldamisega.

Töö kirjeldus:

- noortelaagrite korraldamine
- noorsootöölaste projektide läbiviimine

- koostöö teiste noortega tegelevate asustustega
- info ja reklaami levitamine

Nõuded kandidaadile:

- kõrgharidus või selle omandamine noorsootöö, pedagoogika või sotsiaaltöö erialal
- väga hea eesti keele oskus, hea vene ja inglise keele oskus
- arvuti kasutamise oskus
- väga hea suhtlemisoskus, organiseerimisvõime, iseseisvus, algatusvõime
- tahe töötada noortega
- kasuks tuleb eelnev töökogemus noortega

Omalt poolt pakume:

- täistööaega
- huvitavat ja mitmekülgset tööd noortega
- eneseteostus- ja arenguvõimalusi
- täiendkoolituse võimalust Eestis ja välismaal

Noortekeskus Tegusad Noored Kadaka Tee 53, Tallinn 12618

Lisainfo: 55 63 1106

## **Rääkimine**

**Kujutage ette, et teie noortekeskusesse tuleb välismaa noorte delegatsioon. Te peate neile esinema lühikese ettekandega, kus tutvustate oma noortekeskust: põhilisi tegevusalasid, noori, kes käivad noortekeskuses, noortekeskuse töökorraldust.**

### **Kõne (ettekande ) esitamise kava**

#### **1. Pöördumine.**

Lugupeetud kuulajad!  
Daamid ja härrad!

#### **2. Tutvustatakse ennast.**

Lubage mul end tutvustada.....  
Olen.....

#### **3. Teema tutvustamine.**

Minu ettekande käsitleb.....  
Minu ettekande räägib sellest.....  
Minu ettekandes püüan leida vastust küsimusele, miks.....

Minu ettekande teema on .....  
Oma lühikeses sõnavõtus .....  
Tahan anda lühiülevaate sellest,.....  
Tahan selgitada teile.....  
Anda mõned ideed.....  
Rääkida teile.....

#### **4. Teema arendus.**

Kõigepealt ma räägin.....  
Alustan sellest, et.....  
Teen ülevaate (millest?).....  
Ettekande esimene osa käsitleb (mida?).....  
Kõige tähtsam põhjus minu arvates on .....  
Seejärel.....  
Teiseks.....  
Kolmandaks.....

#### **5. Teema lõpetamine. Kokkuvõte.**

Lõpuks.....  
lõpetan sellega, et.....  
lõpetuseks tahan öelda.....  
kokkuvõtteks tahan öelda.....

Paus.

Täna kuulamast!

Kui teil on küsimusi, siis vastan neile meelsasti.

Täna veelkord!

Täna kuulamast!

- Lähene teemale uudest vaatenurgast.
- Piirdu 3-4 põhipunktiga ja rõhuta neid ettekande alguses, keskel ja lõpus
- Alusta kõige olulisema punktiga ja käsitle seda põhjalikult, kasuta teisi punkte täiendamiseks
- Kõik punktid on üksteisega seotud
- Elusta tuntud fakte päevakajaliste näidetega
- Ära unusta, et publik ei loe sinu ettekannet, vaid peab kuulates aru saama

## Teema 7. HARIDUS

### Sõnavara. Grammatika

**Tõlgi emakeelde. Moodusta lauseid, kus antud sõnad on ainsuse omastavas, ainsuse osastavas ja ühes vabalt valitud ainsuse käändes.**

Põhimõte, kooliharidus, kirjaoskus, seadus, kooliealine laps, lõpetamata haridus, alusharidus, põhiharidus, keskkharidus, keskeriharidus, kõrgharidus, teaduslik kraad, õppeaine, valikaine, üldhariduskool, algkool, põhikool, gümnaasium, kutsekool, kutseõpe, eriala, kolledž, kõrgkool, õppekava, bakalaureuseõpe, magistriõpe, erakool, täiendkoolitus, tööturg, elukestev õpe

Näidis: põhimõte, põhimõtte, põhimõtet, põhimõttest.

Ta toimis selle põhimõtte järgi. Sa pead järgima seda põhimõtet. Ei tohi taganeda sellest põhimõttest.

### Sõnavara

**Tutvu *hariduspuuga*. Kirjuta lünka õige sõna. Üks sõna jääb üle.**

1. Kui sa tahad peale üheksandat klassi omandada eriala, pead jätkama õpinguid.....
2. Põhikooli lõpetajal on .....
- 3 Gümnaasium annab.....
4. Eestis on mitmeid .....
5. Eesti .....on kaheteistkümnklassiline.
6. Paljude noorte unistuseks on omandada.....
- 7..... peab tasuma õppemaksu.
8. Lasteaiaõpetaja on ..... pedagoog.
9. Tartu Ülikool on Eesti kõige tuntum.....
10. Kes tahab saada doktorikraadi peab omandama.....

kõrgharidus, alushariduse, kutseõppeasutuses, eraülikoolis,  
rakenduskõrgkoole, põhiharidus, riiklik ülikool,  
üldkeskkhariduse, üldhariduskool, lütseum, akadeemilise kõrghariduse

## **Posterettekanne. Kirjutamine. Rääkimine. Rühmatöö**

Kujutage ette, et töötate koolis huvijuhina. Teie kooli külastab välisõpilaste delegatsioon, kes tahaksid õppida teie koolis vahetusõpilastena. Koostage rühmatööga posterettekanne, kus tutvustate oma kooli. Rääkige lühidalt kooli ajaloo ja arengukavast, õpilastest ja õpetajatest, õppetegevuse peasuundadest, valikainetest, huvitegevusest, kooli traditsioonidest.

### **Kuulamine. Rääkimine**

Vaadake ja kuulake videolõiku. Vastake küsimustele.

1. Mitu noort õpib Tartu Kutsehariduskeskuses?
2. Missuguseid erialasid saab õppida Tartu Kutsehariduskeskuses?
3. Kellele soovitada jätkata õpinguid Tartu kutsehariduskeskuses?

### **Arutlege. Diskussioon**

Kas kõik gümnaasiumilõpetajad peaksid õppima ülikoolis?

### **Lugemine**

Lugege teksti, milles on lüngad ( 1-10).Valige teksti alt lünka sobiv sõna või sõnaühend. Kirjutage lünka valitud vastuse ees olev täht (A-X).Ühte lünka sobib ainult üks sõna või sõnaühend. Kümme sõna või sõnaühendit jääb üle.

#### **Noored ei taha minna kutsekooli.**

Kuigi ettevõtetes valitseb (0)... A.... puudus kvalifitseeritud tööjõust, koguvad Eesti kutsekoolide vastuvõtukonkursid sageli vaid (1)..... noori huvilisi, sest ennekõike püütakse

pääseda kesk- või ülikooli.

Tallinna Kõrgema Tehnikakooli (TKTK) rektori Arvi Altmäe sõnul on olukord murettekitav.

"Ühelt poolt on konkursid kutsekoolidesse alalaekumisega, (2)..... ei j agu ettevõtetele vajalikke spetsialiste. Konkursid gümnaasiumidesse ja ülikoolidesse on (3).....kasvamas, luuakse tasulisi lisakohti. Samas— kõrgharidusega töötajate hulk on märkimisväärne," räägib Altmäe. "Inimeste jaoks on kutseõpe teisejärguline. See on suur puudus meie

haridussüsteemis.

Vajaksime (4) .....häid töötajaid, nn härrasmehelikke oskustöölisi, kelle poole ka akadeemik võiks minna, müts näpus, nõu küsima. Paraku ei ole meil piisavalt õppijaid." Altmäe näeb põhiprobleemina haridussuunda, mis väärtustab peaaesjalikult akadeemilist haridust.

"Arvatakse, et ainult ülikooli (5).....saab õnnelikuks. Mina arvan, et kõik lapsed sünnivad

andekatena, aga nad on andekad eri aladel. Riik ja haridussüsteem peaksid seda rõhutama, selle (6)..... hea seisma," on ta veendunud. "Kui laps, kellele sobiks (7) suund, on sellelt ära võetud, siis on see kaotus. Kui selline inimene lõpetab kooli, siis puuduvad tal kutseoskused.

Tulemus võib olla õnnetu inimene, kes ei anna riigile midagi (8)..... "Altmäe hinnangul võiks lahendust pakkuda kutsekoolide ja gümnaasiumide koostöö. Praegu on kutsekool ja gümnaasium väga (9) ..... lahus. "Kui nad asuvad kahel pool teineteise vastas, siis Õpilased kokku ei puutu. Aga nad võiksid näiteks üksteiselt lisaõpet võtta," selgitab Altmäe. Haridus- ja teadusministeeriumi kutsehariduse (10)..... spetsialist Kalle Toom ei pea olukorda väga lootusetuks.

"Kutsekooli läheb küll õppima vähem inimesi kui keskkoolidesse, aga kõige olulisem on haridustee jätkamine kutse omandamiseks. Oma sisult võime ka kõrgharidust kutsehariduseks nimetada, sest see annab oskused tööturule sisenemiseks."

**A** kibe

**H** sealt

**P** lõpetanuna

<b>B</b>	selgelt	<b>I</b>	teisalt	<b>R</b>	teaduslik
<b>C</b>	eest	<b>K</b>	halvasti	<b>S</b>	talituse
<b>D</b>	tagant	<b>L</b>	rakenduslik	<b>T</b>	kätte
<b>E</b>	lausa	<b>M</b>	lõpetamine	<b>U</b>	käputäie
<b>F</b>	üha	<b>N</b>	hädasti	<b>V</b>	ametlik
<b>G</b>	sageli	<b>O</b>	vastu	<b>X</b>	tagasi

### **Rollimäng**

Haridus – kas diplomi saamiseks või eriala saamiseks?

## Lugemine

Lugege teksti, milles on lüngad (1-10). Valige teksti alt lünka sobiv sõna või sõnaühend. Kirjutage lünka valitud vastuse ees olev täht )A, B, C või D ). Näidis on tähistatud 0-ga.

### **Parimad koolilõpetajad kibelevad Eestist ära**

Parimad Tallinna gümnaasiumilõpetajad usuvad, et välismaal on paremad töö- ja õppimisvõimalused, kuid ka Eesti pole veel täiesti (0) ...A.... kantud.

«Te olete imelised, te suudate kõike,» kuulutab lõpetajate nimel kõnet pidanud Lars Trunin Kadrioru Saksa gümnaasiumist. Teda kuulab Tallinna raekojas ligi sada parimat Tallinna gümnaasiumilõpetajat, kelle kool on aktusele saatmiseks (1) ..... Nad võtavad vastu Tallinna tänumedali ja linnapea Edgar Savisaare personaalse pühendusega luuleraamatu «Eluluule», kuid helges tulevikus pole kõik neist sugugi nii kindlad. «Ei tea, mis tulevikus saab, võib-olla kukub kõik kokku,» ütleb nahktagi, punaste sukkade ja tanksaabastega Lucia Jaska Tallinna 37. keskkoolist. Kuldmedaliga lõpetanud tüdruk soovib pühenduda inimeste (2)..... ning õppida selleks tüvirakkude teraapiat. Kuna sellega Eestis ei tegeleta, tuleb Jaskal suunduda Hispaaniasse. «Eestisse tulen tagasi siis, kui siin liikluse olukord paremaks läheb,» ütleb ta tõsiselt.

«Reaalsus on natuke õudne,» tunnistab Tallinna Juudi kooli lõpetanud Inna Fleišer. Ta usub, et Euroopas on rohkem (3).....nii õppimiseks kui töötamiseks. «Kuigi, kui võõrana tulla, siis alguses on võib-olla elu halvemgi,» möönab Fleišer. Igal juhul tahab ta enda välismaal õppimisega proovile panna. Aga mitte kohe. Esialgu pürib Fleišer Eesti Kunstiakadeemiasse lavakujundust õppima. Raske tööturu olukord hetkel veel muret ei tee – praegu on haridus kõige tähtsam.

Kuldmedaliga Tallinna Mustjõe gümnaasiumi lõpetanud Anna Dorofejeva on kindel soovis minna tööle välismaale, sest seal on suurem palk. Ta tahab tegeleda meditsiiniga, kuid kardab verd. Niisiis on valikuks proviisorieriala Tartu Ülikoolis. «Tahan ikka optimistlik olla,» ütleb ta (4).....

EBS gümnaasiumi hõbemedaliga lõpetanud Juho Salusel on sihid paigas: kõigepealt Tartu Ülikooli juurat õppima ja seejärel välismaale magistrantuuri, võib-olla Stanfordini ülikooli. «Ettevõtlik inimene suudab igas olukorras (5).....,» on ta kindel. Seetõttu ennustab Salus ka Eestile jätkuvat arengut ja loodab, et elu läheb paremaks.

Kuldmedaliga Raimond Valler Lasnamäe Üldgümnaasiumist on otsustanud esmalt ajateenistuse (6)..... Selleks ajaks küpseb ehk ka otsus, kas õppida majandust või näitlemist. Ta kibeleb USAsse või Itaaliasse - nii keele kui kliima pärast. «Vihm ei meeldi mulle eriti, Inglismaale ei läheks,» naerab ta.

Tänapäeval gümnaasiumilõpetajal soovib Valler õppida psühholoogiat. «Neil on praegu palju tööd,» muigab poiss. Tulevikust rääkides on Valler optimistlik: «Meie olemegi Eesti tulevik; kõik on korras!»

Kõnes noori oma unistusi teostama innustanud Lars Trunin arvab, et Eestil on tugev potentsiaal nii hea asukoha kui tarkade noorte inimeste (7)..... Perspektiivsete erialadena pakub ta loodusteadusi, sotsiaalteadusi, arstiteadust, psühholoogiat ja infotehnoloogiat. «Igatahes vähem



(8).....» kinnitab Trunin. Ise on ta valiku (9)..... Tallinna Tehnikaülikooli rakenduskeemia ja biotehnoloogia eriala kasuks. Edasi on (10).....Harvardi ülikool USAs või mõni Saksamaa ülikool.

«Mina tulen tagasi raudselt,» kinnitab Trunin. «Eesti on nii armas koht.»

Postimees

- |    |                  |                    |                   |                     |
|----|------------------|--------------------|-------------------|---------------------|
| 0  | A maha           | B alla             | C üles            | D Ette              |
| 1  | A ära valinud    | B ette valinud     | C välja valinud   | D juurde valinud    |
| 2  | A ravimisele     | B ravimist         | C ravimise        | D ravimisega        |
| 3  | A võimalust      | B võimalusi        | C võimaluse       | D võimaluste        |
| 4  | A vaikne         | B vaikse           | C vaiksega        | D vaiksel.          |
| 5  | A sisse lüüa     | B läbi lüüa        | C alla lüüa       | D juurde lüüa       |
| 6  | A läbima         | B läbinud          | C läbida          | D läbitud           |
| 7  | A tõttu          | B kaudu            | C mööda           | D läbi              |
| 8  | A majanduseriala | B majanduserialade | C majanduserialad | D majanduserialasid |
| 9  | A tegi           | B teinud           | C tehtud          | D teeb              |
| 10 | A sihi           | B sihti            | C sihiks          | D sihini            |

**Arutlege.**

**Haridus- kas Eestis või välismaal?**

### **Kirjutamine**

**Loe väidet. Arutle antud teemal. Esita nii poolt-kui ka vastuargumente. Tehke oma seisukohast kokkuvõte.**

Ainult kõrgharidusega inimene on elus edukas.

Teksti nõutav pikkus on umbes 180 sõna.

## Kuidas kirjutada arutlust?

### 1. Sissejuhatus. Esita oma arvamust. Kasuta väljendeid.

- Ma olen nõus väitega, et..... Ma arvan ka, et.....
- Ma olen täiesti nõus väitega, et.....
- Ma olen nõus selle väitega.
- Ma ei ole nõus väitega, et.....
- Ma ei ole üldse nõus selle väitega
- Ma olen osaliselt nõus selle väitega

### 2. Põhjenda oma arvamust. Kasuta poolt- ja vastuargumente. Võib kasutada väljendeid:

- Minu arvates.....
- See on tõesti nii.....
- Tõepoolest,.....
- Elus on ikka nii, et.....
- Kaasajal.....
- Meie päevil.....
- Elu näitab.....
- Kõik inimesed.....
- Olen kuulnud, .....
- Olen näinud.....
- Igal sammul, .....
- Kõikjal.....
- Mulle tundub, et.....
- Ma kahtlen selles, et.....
- Ühelt poolt,..... aga teiselt poolt.....
- Mõned arvavad, et.....
- Inimesed on erinevad ja igal juhul võib olla oma arvamused.....
- Teoreetiliselt on nii, et..... aga praktiliselt.....
- Rohkem peaks olema (mida?).....
- Vähem võiks olla.....
- Peab rohkem tähelepanu pöörama (millele?).....

### 3. Kokkuvõtte. Korda oma arvamust. 3=1

- Kokkuvõtteks tahan öelda, et.....
- Lõpetuseks tahan veelkord öelda, et minu arvates.....
- Lõpuks tahan veelkord öelda, et minu arvamused on.....
- Lõpuks tahan veelkord rõhutada, et.....

## **Teema 8. NOORTE TÖÖKASVATUS**

### **Kuulamine. Rääkimine**

**Vaadake videolõiku. Vastake küsimustele.**

1. Milline probleem püstitati Eesti mõttetalgutel seoses noorte tööhõive probleemiga?
2. Milliseid lahendusi pakuti?

### **Rääkimine**

**Arutlege omavahel.**

Kas noortekeskused saavad aidata noori töökoha leidmisel?

### **Sõnavara**

Töökasvatuse põhimõisted

Töökasvatus – noorsootöö meetodite kaudu parandada noorte olukorda tööturul, suurendades noorte tööhõivevalmidust.

Õpilasmalev - programm noortele vanuses 13 – 17 eluaastat, mis sisaldab endas töökasvatust ja sotsiaalsete oskuste kompetentsust.

Malevlane – noor vanuses 13 – 17 eluaastat.

Malevajuht – noor, vanuses 18 – 26 eluaastat, kes aitab koordinaatoril koostada vabaaja kava malevatele ja viia see ellu.

Koordinaator – õpilasmalevate korraldaja antud regioonis.

### **Lugemine. Rääkimine**

**Lugege teksti. Vastake küsimustele.**

1. Mis on töökasvatuse eesmärgiks?
2. Mida teeb Narva noortekeskus töökasvatuse programmi raames?
3. Mis soodustab noortel ettevõtliku mõtteviisi arengut?

4. Mis on õpilasmalev?
5. Mida saab noor töömalevast?
6. Kes saavad osaleda õpilasmalevas?
7. Kes võib olla malevajuht?
8. Missugust tööd teevad õpilasmalevad?

### **Noorte töökasvatus.**

Töökasvatuse eesmärgiks on noorsootöö meetodite kaudu parandada noorte olukorda tööturul, suurendades noorte tööhõivevalmidust. Vajalik on võimalikult mitmekesiste töökasvatustlike meetodite rakendamine sõltuvalt sihtgrupist ja kohalikest tingimustest.

Töökasvatuse programmi raames korraldab Narva Noortekeskus suviseid õpilasmalevaid, infomessi „Orientiir“ ning linna koolides töötavad õpilasfirmad, mis soodustavad ettevõtliku mõtteviisi arengut noortel.

Levinum meede on noorte õpilasmalevad, need on noorteprojektid, kus lisaks tervistavale ja arendavale puhkusele antakse noortele võimalus omandada oskusi tööks. Töömalevates saadakse esimene tööalane kogemus, esimene palk, vastav kvalifikatsioon ning kohustuslik osalemine tööseadusandluse teemalistes loengutes, spordipäevadel, ekskursioonidel ja teistel huvitavatel üritustel.

Narva Noortekeskus tegeleb töökasvatusega alates 2003. aastast. Õpilasmalevates saavad osaleda noored vanuses 13 – 17 eluaastat. Malevajuhtidena ja koordinaatoritena saavad olla noored vanuses 18 – 26 eluaastat, kes on läbinud ettevalmistava malevajuhtide koolituse ja omavad laagrikasvataja tunnistust.

### **Õpilasmalevate eesmärk:**

- Tööoskuste omandamine
- Suhtlemine eakaaslastega
- Anda noortele võimalus teenida taskuraha
- Noort vabaaja sisustamine suvisel koolivaheajal
- Konsultatsioonid tööseadusandluse teemadel

Õpilasmalevate peamine tegevusvaldkond – linna heakorrastus, seal hulgas koolide ja lasteaedade territooriumid (haljastus, juhusliku prügi koristamine, tööinventari töökorda seadmine, territooriumi korrastamine jne).

[www.noortek.ee](http://www.noortek.ee)

### **Rääkimine**

**Lugege teksti.**

**Seejärel lugege kuulutust. Viige paaristööna läbi tööintervjuu.**

## 11 kõige sagedasemat intervjuu küsimust

Tööintervjuu on Sinu esimene kohtumine tööandjaga. Vestluse käigus tahab tööandja välja selgitada, kas oled sobiv sellele ametikohale.

**Järgnevalt esitame sulle 11 kõige sagedasemat intervjuu küsimust.** Sõnastus võib olla erinevatel intervjuudel erinev, kuid juttu tuleb nendel teemadel kindlasti. Püüa vastata kõigile küsimustele.

- Kui vastamine tundub raske, võta endale pisut mõtlemisaega ja küllap leiad siis ka sobiliku vastuse.
- Peale vastamist saad lugeda soovitusi igale küsimusele vastamise kohta.

### 1. Miks Te soovite tulla tööle sellele ametikohale?

Võid rääkida enda lähiaja eesmärkidest, kindlasti seosta need selle firmaga, kuhu soovid tööle minna. Sobib mainida ka seda, et näed siin enda jaoks tulevikuperspektiivi ja rääkida enda mõtetest ning ideedest, mida saad firmas rakendada. Põhjendada võid veel vastava ettevalmistusega või töökogemusega selles valdkonnas

### 2. Miks Te arvate, et olete kõige parem kandidaat sellele ametikohale? Miks peaksime just Teid valima?

Võid rääkida siinkohal, millist kasu toob asutusele Sinu palkamine ja seostada enda tulevikuperspektiivid just selle firmaga. Räägi kindlasti enda positiivsetest isiksuseomadustest ja oskustest, mida just selles firmas vaja läheb. Et sellele küsimusele hästi vastata, tutvu kindlasti nõuetega, mida esitatakse sellel ametikohal töötajale.

### 3. Mida saate rääkida enda puudustest?

Kui räägid enda nõrkadest külgedest, siis püüa need välja tuua positiivse kaudu –“sõbrad räägivad, et olen kohati ülearu põhjalik”. Sellele küsimusele vasta lühidalt, et mitte jääda pikalt ja laialt vestlema enda puudustest.

### 4. Kas Teile meeldib rohkem töötada meeskonnas või üksinda?

Vastates mõtle sellele, kas antud ametikohal töötamine eeldab üksi või meeskonnas tegutsemist. Võid rääkida valmisolekust meeskonnatöö tegemiseks (see näitab, et hoolid teistest inimestest ja nende arvamusest) ja sõltuvalt tööülesannetest võid tegutseda ka üksi.

### 5. Rääkige meile oma koolielust.

See küsimus võidakse esitada äsja kooli lõpetanutele Räägi asjadest, mida Sulle koolis meeldis teha ja milliseid ülesandeid Sulle usaldati. Maini ka kogemusi ja oskusi, mida Sul neid täites õnnestus omandada

### 6. Miks soovite töökohta vahetada ja tulete ära oma endisest töökohast?

Sellele küsimusele vastates võid rääkida, et otsid uut väljakutset, soovid enda võimeid ja oskusi paremini rakendada ja oled kuulnud positiivset infot firma kohta, kuhu praegu kandideerid. Oma endisest töökohast räägi kindlasti hästi, sest muidu võid jätta endast mulje kui halvast suhtlejast.

### 7. Millised on Teie ootused tulevasele töökohale?

Vastamisel sobib rääkida sellest, et loodad arendada oma tööalast karjääri ja tahad, et töökoht võimaldaks eneseteostust. Vastamisel võid rääkida soovist läbida koolitusi, et omandada kaasaegseid teadmisi ja olla kõrge kvalifikatsiooniga töötaja.

### **8. Missugust palka soovite saada?**

Soovitav on nimetada pisut kõrgemat palka, kui eeldatavasti pakutakse, või mainida Sinu jaoks sobivat palgavahemikku. Lisaks võid öelda, et täpsem palganumber on läbirääkimiste küsimus. Saad ka eelnevalt uurida, millised palgad on firmas, kuhu soovid tööle minna. Liiga madala palganumbri pakkumine näitab, et Sa ei hinda ennast kuigi kõrgelt ja see võib vähendada Sinu töölevõtmise võimalusi.

### **9. Kas Teil on meile küsimusi?**

Kui Sulle selline võimalus antakse, siis kasuta see kindlasti ära. Sinu küsimused näitavad, et oled huvitatud firma käekäigust ja tahad saada selget ülevaadet. Küsida sobib näiteks firma tegevuse ja toodangu kohta. Võid uurida, millised on arenguperspektiivid ja koolitusvõimalused.

### **10. Palun rääkige meile endast.**

Mõttele läbi ja aruta koos lähedaste või nõustajaga, millised on Sinu iseloomuomadused ja milliseid neist saad kasutada küsimusele vastates. Keskendu kindlasti enda positiivsetele omadustele. Kui oled äsja kooli lõpetanud, siis võid rääkida enda edusammudest koolis ja nendest kordaminekutest, mis näitavad, et oled hea kandidaat sellele ametikohale.

### **11. Milline oleks Teie panus sellesse asutusse, kuhu te tahate tööle tulla?**

Siin soovitakse teada saada, mida Sul on pakkuda ettevõttesse tulles ja kuidas Sa sooviksid sealset tegevust arendada. Sobib kindlasti rääkida enda mõtetest ja ideedest, mida oleks võimalik firmas rakendada.

[www.rajaleidja.ee](http://www.rajaleidja.ee)

Noorsootõtaja, tule tööle!

Noortekeskus Tegusad Noored võtab tööle noorsootõtaja, kes tegeleb noorte aktiivse ja sportliku vaba aja veetmise korraldamisega.

Töö kirjeldus:

- noortelaagrite korraldamine
- noorsootöölaliste projektide läbiviimine
- koostöö teiste noortega tegelevate asustustega
- info ja reklaami levitamine

Nõuded kandidaadile:

- kõrgharidus või selle omandamine noorsootöö, pedagoogika või sotsiaaltöö erialal
- väga hea eesti keele oskus, hea vene ja inglise keele oskus
- arvuti kasutamise oskus
- väga hea suhtlemisoskus, organiseerimisvõime, iseseisvus, algatusvõime
- tahe töötada noortega
- kasuks tuleb eelnev töökogemus noortega

Omalt poolt pakume:

- täistööaega
- huvitavat ja mitmekülgset tööd noortega
- eneseteostus- ja arenguvõimalusi
- täiendkoolituse võimalust Eestis ja välismaal

Noortekeskus Tegusad Noored Kadaka Tee 53, Tallinn 12618

Lisainfo: 55 63 1106

## 12.

1. Loe küsimus läbi.
2. Kui küsimus jäi arusaamatuks, loe tähelepanelikult läbi kommentaar ja siis loe küsimust veel kord.
3. Mõtle läbi vastus küsimusele.
4. Pane vastus kirja küsimuse all olevasse lahtrisse.

Kui oled lõpetanud küsimustele vastamise, mine järgmisele lehele.

Начало формы

62

## Lugemine

**Loe teksti. Vasta küsimustele.**

1. Mida tähendab vabatahtlik töö?
2. Mis on organiseeritud vabatahtlik tegevus? Mida teevad vabatahtlikud?
3. Mida annab noortele töö vabatahtlikuna?

### **Vabatahtlik tegevus**

Kas sa oled kunagi vabatahtlik olnud? Tõenäoliselt oled, kuid võibolla Sa ei tea seda.

Vabatahtlik töö tähendab lihtsalt kellelegi head tegemist, ilma selle eest tasu saamata. Oluline on, et see toimuks Sinu vabast tahtest. Vahel on vabatahtlik tegevus juhuslik ja ajutine, näiteks kui naabritädi Sind appi palub või kui aitad mõnel emal lapsevankri bussi tõsta.

Need näited kirjeldavad tegelikult tavalist teistest hoolivat inimest. Mõnele võivad need näited tunduda iseenesestmõistetavate tegevustena, kuid teistele inimestele ei ole enda kõrval oleva inimese märkamine nii tavaline.

Lisaks eelpool mainitud juhuslikule heasoovlikule vabatahtlikule tegevusele on olemas ka süsteemsem ja teadlikum vabatahtlik töö. Selle käigus teed Sa samuti kellelegi head või midagi paljudele kasulikuks, seda teadlikumalt ja üldjuhul ka kindlal ajal. Näiteks on sellised tegevused mõne organisatsiooni tegevuses aktiivne osalemine, lastekodus või vanadekodus abiks käimine, talgutel osalemine, sügiskoristusel või keskkonnareostuse puhastamise aktsioonis osalemine ja paljud teised tegevused.

Mõned tegevused nõuavad rohkem aega kui teised, kuid kõigi puhul on tulemus millegi või kellegi aitamine. Vabatahtlik töö on üks töötamise liike, mille käigus omandad nii elukogemust kui noortele vajalikku töökogemust, uusi teadmisi, kohtud uute ja aktiivsete inimestega ning enamasti saad kustumatuid mälestusi. Enamasti pakub ühine tegutsemine ikka tegemislusti ja rõõmu saavutustest.

Vabatahtlik töö on Eestis alles arenev valdkond, mis areneb koos inimestega, kes on valmis oma aega teiste jaoks loovutama ja abivajajatega, kes julgevad enda vajadusest teada anda. Eestis tegutseb hulgaliselt huvitavaid organisatsioone ja mitmeid veebilehti, mille eesmärk on viia kokku abistajaid ja abivajajaid. Leia endale sobivaim osalemise viis!

[www.vabatahtlikud.ee](http://www.vabatahtlikud.ee)

### **Lugemine.**

Lugege teksti, milles on lüngad ( 1-12).Valige teksti alt lünka sobiv sõna või sõnaühend. Kirjutage lünka valitud vastuse ees olev täht (A-U).Ühte lünka sobib ainult üks sõna või sõnaühend. Viis sõna või sõnaühendit jääb üle.

### **Võimalus end proovile panna**

Olen Tartu Vabatahtlike Keskuse juures ...A.....2004. aasta sügisest alates ja kaasa löönud erinevates algatustes. Kõige rohkem meeldibki mulle see, et saab end erineval viisil proovile (1)....., pakkumiste valik on üsna suur ja kui endal tahtmist on, siis igav küll ei hakka.

Abivajajaid on igasuguseid ja mina olen senini valinud üritusi või algatusi, mis mulle endale kuskilt otsast (2)..... või kasulikke teadmisi võivad anda. Lastekodus õpiraskustega laste (3)....., lastevastase vägivallega võitlemise päeva ürituseks sponsorite (4)....., PÖFF-il noortefilmidele eesti keeles pealelugemine ja Caritase riskinoorte projektis mentoriks olemine on minu senised kogemused (5)....., kõik omamoodi vahvad.

Miks ma seda teen? Esiteks ilmselt sellepärast, et ma (6).....paigal istumist ja vajan kohutaval kombel vaheldust. Ja ülikooli kõrvalt (7)..... veel natuke vaba aega. Ja sellepärast ka, et vahel on ühe väikese heateoga nii lihtne kellelegi (8)..... Ning sellest tõuseb ka mu enda tuju, kui ma saan tunda ennast millekski vajaliku ja (9).....

Mida ma vabatahtlikust tööst (10).....olen? Kindlasti õppinud seda, et paljut saab teha väga vähesega, tavaliselt ei nõuta vabatahtlikult mingeid erioskusi, üsna tihti saab hea tahte ja empaatiavõime abil hakkama. Toremaid uusi (11).....olen saanud. Hulgaliselt kasulikke kogemusi ja lähedaid mälestusi ühisüritustest. Ja muidugi kaasneb tihti mõne algatusega ka väike boonus, tüüpiline on, et kuigi raha ei (12)....., saab süüa või tasuta osaleda mõnel üritusel, mis muidu maksaks. Sageli on aga piisav tänu juba see, kui näed, kuidas abivajaja su tuleku üle rõõmustab, sest ka tema teab, et sa ei tee seda sellepärast, et pead tegema, vaid tahad vabatahtlikult teha.

Vabatahtlik Piret

[www.vabatahtlikud.ee](http://www.vabatahtlikud.ee)



<b>A</b>	<i>tegutsenud</i>	<b>H</b>	huvi pakuvad	<b>O</b>	ei maksta
<b>B</b>	kasu saanud	<b>I</b>	väärtuslik	<b>P</b>	järeleaitamine
<b>C</b>	panna	<b>K</b>	väärtuslikuna.	<b>R</b>	tööga
<b>D</b>	panema	<b>L</b>	leidmisega	<b>S</b>	rõõmu valmistada
<b>E</b>	jääb	<b>M</b>	otsimine	<b>T</b>	jääda
<b>F</b>	ei kannata	<b>N</b>	sõpru	<b>U</b>	vabatahtlikuna

## Rääkimine

**Kujutage ette, et olete otsustanud tegutseda vabatahtlikuna. Arutlege omavahel ja otsustage, milliseid võimalusi vabatahtlikuks tööks te kasutate.**

Kaart A

- Aidata naabruskonna vanuritel puid tuppa viia/poekotte tassida.
- Minna doonoriks.
- Panna anonüümne postkaart heade soovide või luuletustega naabrite postkasti.

Kaart B

- Käia varjupaiga koertega jalutamas ja mängimas.
- Koguda raamatuid või mänguasju kohalikule lasteaiale, lastekodule, haiglale.
- Osaleda keskkonnatalgutel.

## Kirjutamine

**Tutvuge statistikaameti andmetega 2008. ja 2009. aasta tööpuuduse kohta Eestis.**

**Kirjutage kokkuvõtte, milles**

**analüüsi andmeid ja kirjutage kokkuvõtte tööpuuduse muutumisest koos omapoolsete kommentaaridega. Võrrelge noorte töötuse määra vanemate inimeste töötuse määraga.**

**Millest see teie arvates on tingitud?**

**Teksti pikkus on umbes 180 sõna.**

15-Aastaste ja vanemate töötuse määr, % --- Aasta, Kvartal, Sugu, Vanuserühm

2008

I kvartal		
Mehed		
15-24	..	
25-49	2.5	
Naised		
15-24	..	
25-49	4.9	

2008

IV kvartal		
Mehed		
15-24	17.0	
25-49	5.9	

Naised		
15-24	14.5	
25-49	7.1	

[www.stat.ee](http://www.stat.ee)

## Kokkuvõtte tegemine

Firma .....uuris (mida?).....

Firma ..... viis läbi uurimuse .....

.....on koostanud aruande

Andmete põhjal on koostatud tabel, diagramm, graafik

Andmete põhjal võib öelda, et.....

Uuringute põhjal võib öelda, et.....

Andmed näitavad, et.....

Uuringutest järeldeb, et (mis?).....sõltub

(millest?).....

Uuringutest näeme, et.....

Kui....., siis.....

Me näeme, et .....

Võib oletada.....

Kui võrrelda (mida?)..... (millega?)....., siis võib

öelda, et.....

Minu teada.....

Minu andmetel.....

Minu arvates .....

Kui mõelda (millele?).....

Tähelepanuäratav on .....

On ootuspärane.....

On üllatav.....

On murettekitav.....

Tabel näitab ilmekalt .....

Kõige tähtsamaks pidasid vastajad seda, et.....

Kõige vähem tähtsaks peeti seda, et .....

sellele vastab.....

on loogiline, et on esikohal.....

rohkem soovitakse.....

10 inimest arvab, et.....

40% (kellest?) küsitletuist arvas (arvab), et .....

50% uurituist kasutaks .....

30% kohta andmed puuduvad .....

suurem osa küsitletud inimestest peab (mida? milleks?).....

väiksem osa küsitletutest sooviks pigem .....

on kasvanud, tõusnud, langenud .....

on üsna sarnased.....

ei ole mõelnud (millele?).....

## **Teema 9. NOORTE NÕUSTAMINE. NOORED INFOÜHISKONNAS**

### **Kuulamine. Rääkimine**

Vaadake videolõiku ja vastake küsimustele.

1. Millega tegelevad noored videolõigus?

### **Lugemine. Rääkimine. Kirjutamine**

**Loe miniküsitluse tulemusi.**

Kuidas vastaksid sina nendele küsimustele?

Miniküsitluse „Noored ja Internet 2008“ tulemused

Miniküsitluses osales 16 neidu ja 11 noormeest (keskmine vanus 18,7 aastat)

Järgnevalt leiate kokkuvõtte küsitluse tulemustest (kalkkirjas on Marleeni kommentaarid).

***Küsimusele "Mis interneti saite ja teisi võimalusi (msn, ftp, Second Life jne) Sa aktiivselt kasutad?" vastati:***

- MSN – 21 korda
- Orkut – 17 korda
- Postimees – 13 korda

Lisaks: planet foorum, elu24.ee, , novaator.ee, fyysika.ee, delfi, intranet, icq, mail.ee, Skyle, uudised.err.ee, reporter, ftp, u-torrent, hot.ee, porno, Hotmail, buss.tartu.ee, free TV, ester.utlib.ee, google, kava.ee, gmail.com, piletilevi.ee, keelevara.ee, epl.ee, delfi, bbc.co.uk, aripaev.ee, ut.ee, e-mail, kultuuriaken.tartu.ee, youtube, orkut, sõprade ja mart laari blogid, e-kool, SEB pank, uefa.com, sciencedaily.com, imdb.com, last.fm, BitLord, blogger.com, fotki.com, last.fm, webdrive, torrent, P2P, wikipedia.com, myspace, metal-archives.com, estonianmetal.com, aegraha.com, wcc.com, erinevad blogspoti aadressid, sõnastikud, gofug.celebuzz.com, kõigi tuttavate blogid, msn, orkut, gmail, blogid

*Erinevaid saite võib ilmselt jaotada kolme kategooriasse: Saidid ja internetivõimalused, mida kasutatakse suhtlemiseks (Orkut, msn, email jne), saidid, kust otsitakse uudiseid (postimees.ee, bbc.co.uk jne) ning saidid, mida kasutatakse põhiliselt meelelahutuseks (blogid, youtube).*

**Küsimusele "Miks kasutad just neid internetivõimalusi?" vastati:**

- Suhtlemiseks (13 inimest)
- Uudiste jaoks (5 inimest)

*Näiteid vastustest:* Harjumus, hea võimalus sõpradega suhelda, saab suhelda rahvaga ja informatsiooni, suhtlen tuttavatega, meedia, meelelahutus, e-mail, kool, sest otsin neist endale vajalikku infot, on informatiivsed ning annavad seda infot, mida vajan; nendelt aadressidelt

saab uudiseid, hoian end uudistega kursis või suhtlen eakaaslastega, omal alal kõige kvaliteetsemad; sest nende võimaluste kaudu on tunduvalt hõlpsam ja tõhusam teatud asju ajada (ülesanded, koduse töö vaatamine jms),; kuna ei tea paremaid, need on huvitavad, sest on vaja /tahan, põhiliselt suhtlemiseks ja mind huvitavate teemade kohta info hankimiseks, ma leian sealt vajalikku infot ning sisustan vaba aega ja suhtlen sõpradega, need haakuvad mu huvidega, meelelahutus ja head otsingumootorid ning email, info saamiseks, õppimiseks, meelelahutus

### **Küsitluses osalenud töid näiteid, millised Interneti saidid on nende arvates ebapopulaarsed ja miks?**

' Liiga palju pingutatud noortepärasust (släng, ülikirju taust, flashid)

- Liiga palju slämmi sisaldavad saidid
- Igäühe jaoks on erinevad saidid, mis ebapopulaarsed on; Enamasti saidid, kus ei leidu minu jaoks vajalikku infot või millel pole erilist sisu
- Delfi-lehekülj tundub mõttetu
- Rate.ee, see on põhimõtteliselt rahvastikuregister, kust erinevad stalkerid oma ohvreid leiavad; Rate – mõttetu sait; Rate- nõme; Rate - iganenud ja kommertsiaalne
- Saidid, mis on algeliselt kujundatud inimestele arvatavasti ei meeldi, sest ei ole nõ. mugav või ilus orienteeruda
- Halva kujunduse, mõttetu sisuga
- Kalev.ee – lokkab ebaobjektiivsusest
- Ei külasta ebapopulaarseid saite vist
- Ei oska öelda; Ei tea
- Tartu.ee ja riik.ee – kedagi ei huvita

- Ratet hindab ebapopulaarseks 8 noort

### **Küsimus "Kui sul oleks Internetis võimalik suhelda ükskõik kellega, kes see oleks (psühholoog, mõni kuulsus, väljamõeldud tegelane, eakaaslane jne)?" töi sellised vastused:**

- Psühholoogiga suhtleks 7 noort

- Kuulsustega suhtleks samuti 7 vastanut

- Palju mainiti veel sõpru ning eakaaslasi

*Näiteid vastustest:* psühholoog, kuulsus, eakaaslased, CIA, tahaks oma õppejõudusid msni, sõber(ad), mul ongi ju? (Eddison – elektrikirni leiutaja), teadustööga tegelevad inimesed, vaimsete õpetajatega ehk, aga ma arvan, et läbi interneti oleks see vist mõttetu, pigem lihtsalt huvitavate kogemustega inimestega ja nendega, kellega on väljaspool interneti raske suhelda, kõigiga korraga, räägiks Paris Hiltoniga, erinevate juhtivate poliitikutega, enda huvialadest edukate inimestega, arstidega juba on võimalik suhelda, seega võib-olla suhtleks mõne avaliku elu tegelase või poliitikuga, ilmselt mõni kuulsus, näiteks Tom Delonge, Dylan Moran, Bill Bailey, Terry Pratchett, mõni muusik, tuttavad, kellega pole teatud põhjustel võimalik näost näkku kohtuda (vahemaa).

### **Küsitluses osalenud soovivad leida infot internetis selliste valdkondade kohta:**

- Internet on suur ja lai, ma leian kõik vajaliku juba praegu (12 inimest on vastanud)
- Muusika (üldiselt), trummid, black metal, kaitseliit, relvad
- Mood, kirjandus jne
- Teaduslik info
- Rohkem õppematerjale võiks olla

- Ametliku statistika
- Pidu
- Ürituste kohta
- Eestikeelsed teadusartiklid
- Info noortele
- Kõikide

*e-labor2008.blogspot.com*

## **Rääkimine. Rühmatöö**

### **Arutelu.**

Kas noorsootöötajad saaksid noori nõustada Internetis. Kuidas seda teha?

### **Koosta lühike ettekanne.**

## **Grammatika**

**Kirjuta sulgudes olevad sõnad õiges käändes.**

1. Mulle meeldib uudiseid lugeda (ajaleht).....
2. Ma arvan, et kõige parem viis (info).....
3. Ma kasutan (Interneti)....., sest see on kõige kiirem moodus (info).....
4. Ma eelistan uudiseid kuulata ja vaadata (teler)....., sest see on kõige mugavam ja huvitavam.
5. Mõned arvavad, et kõige kiiremini edastab (uudised).....
6. Ma kuulan raadiot (hommik)....., kui süüa hommikueinet
7. (Ajalehed)..... saab kaasa võtta (rand)..... või (suvila).....
8. Ajalehed on tänapäeval väga (kallis).....
9. Massimeedia kujundab (ühiskondlik arvamus).....
10. Massimeedia on suur osa kaupade (reklaamimine).....
11. Mulle meeldib ajalehest lahendada (ristsõnad)..... ja lugeda (spordiuudised).....
12. Mulle tundub, et ajalehtedes on liiga palju (reklaam).....
13. Ma ei loe (majandusuudised).....
14. Mind ei huvita (poliitika).....
15. Tahaksin rohkem lugeda (artiklid)..... inimeste (elu).....

## **Rollimäng**

### **Noorte suhtlemine.**

## Lugemine

### **Mobiiltelefonita on kurb maailm.**

Hertfordshire'i ülikoolis tehtud tehnoloogiaküsitlusel selgus, et neidusid kurvastaks kõige rohkem elu (1)..... mobiiltelefonita, noormehi – internetita. Küsitlus oli osa (2)....., millega Hertfordshire'is tähistati neljakümne aasta möödumist arvutiteaduste õpetamise algusest selles kõrgkoolis.

(3)..... tuli viie tehnoloogiaaavutuse vahel: Internet, e-post, mobiiltelefon, MP3-mängija ja arvutimängukonsool. Küsiti, millest oleks kõige rohkem kahju neljakümneks päevaks (4)..... ja milline heidetaks kõige kergemal käel kõrvale. Vastanuid oli üle 300.

(5)..... kinnitas 58 protsenti, et nad ei saaks elada mobiiltelefonita, mis on neile "*elutähtis suhtlusvahend sõprade ja perekonnaga*", 49 protsendil noormeestest oleks aga samamoodi võimatu läbi saada Internetita, mis toob neile rohkesti (6)..... Ligi kahel kolmandikul (7)..... polnud seevastu mingeid (8)..... tundeid mängukonsooli suhtes, kuna enamikul (9)..... pole või isegi kavatsust teda hankida. MP3-mängijat pidas väga (10)..... vaid kolm protsenti noortest.

- |    |                 |                  |                |                  |
|----|-----------------|------------------|----------------|------------------|
| 1  | A koos          | B ilma           | C kaasa        | D üle            |
| 2  | A ettevõtmistel | B ettevõtmistele | C ettevõtmiste | D ettevõtmistest |
| 3  | A valida        | B valima         | C valisid      | D valis          |
| 4  | A loobuma       | B loobuda        | C loobuks      | D loobutaks      |
| 5  | A tütarlapsed   | B tütarlapse     | C tütarlastest | D tütarlastele   |
| 6  | A teabe         | B teavet         | C teavete      | D teave          |
| 7  | A vastanud      | B vastanust      | C vastuist     | D vastanule      |
| 8  | A sooja         | B soojad         | C soojade      | D sooje          |
| 9  | A see           | B selle          | C seda         | D sellele        |
| 10 | A tähtsa        | B tähtsat        | C tähtsani     | D tähtsaks       |

## Kuulamine

### **Kuula laulu. Kirjuta lünka sobiv sõna.**

Hallo. Hallo. Kas sa juba .....tead. Ei tea.

Hallo, hallo. Sain uue .....endale ma.

Hallo, hallo. On .....ja läikiv ta.



Hallo, hallo. Ta alati käib minuga.

Ta ei mossita, ei kaeba, ei tüüta, ei vaeva. Ei käsuta, ei keela, ei unusta, ei reeda.

Ta on lihtsalt.....sõber.

Pole vastik ega .....

Taon alati mul .....

Kuhu ma ka ei astuks.

Helista mulle mobiilile. Kuulen su häält siis kõikjale. Helista mulle mobiilile, kui mind vajad sa.

Helista mulle mobiilile. Kuulen su häält siis kõikjale. Helista mulle mobiilile, kui mind vajad sa.

Hallo, hallo. Mind leida võib nüüd igalt poolt.

Hallo, hallo. Sul vastan .....või metroos.

Mobiiltelefon, millele te helistasite, on levist väljas või kadunud.

Helista mulle mobiilile. Kuulen su häält siis kõikjale. Helista mulle mobiilile, kui mind vajad sa.

Helista mulle mobiilile. Kuulen su häält siis kõikjale. Helista mulle mobiilile, kui mind vajad sa.

Miks ei helise mu telefon. Nõnda kurvalt ringi käin.

.....sul vist juba meelest läinud.

Pole ammu me ju näinud.

Pole ammu me ju näinud.

Kui mind vajad sa.

Mulle.....helista.

Kui mind vajad sa.

Mulle.....helista.

Helista mulle mobiilile. Kuulen su häält siis kõikjale. Helista mulle mobiilile, kui mind vajad sa.

Helista mulle mobiilile. Kuulen su häält siis kõikjale. Helista mulle mobiilile, kui mind vajad sa.

Kui mind vajad sa. Mulle lihtsalt helista. Kui mind vajad sa.

Kui mind vajad sa. Mulle lihtsalt helista. Kui mind vajad sa.

## **Kirjutamine**

**Lugege väidet. Kirjutage arutlevas vormis, kas olete väitega nõus või mitte. Esitage nii poolt kui ka vastuargumente. Tehke oma seisukohast kokkuvõtte.**

Internetis suhelda on küll huvitav, aga tegelik elu ja suhtlemine reaalsete sõpradega on huvitavam.